

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2009. március 19. (28.05)
(OR. en)**

7864/09

**SCH-EVAL 48
FRONT 21
COMIX 252**

FELJEGYZÉS

Küldi:	A külső határellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó schengeni katalógus frissítéséért felelős szerkesztői csoport
Címzett:	a schengeni értékelő munkacsoport
Tárgy:	A külső határellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó európai uniós schengeni katalógus frissített változata

AZ EU schengeni katalógusa

Külső határellenőrzés

Kiutasítás és visszafogadás

Ajánlások és legjobb gyakorlatok

TARTALOM

1.	BEVEZETÉS.....	5
2.	ELSŐ RÉSZ: KÜLSŐ HATÁRELLENŐRZÉS.....	8
A.	Integrált határigazgatás (IBM).....	8
1.	<i>Az integrált határigazgatás koncepciója</i>	8
2.	<i>Az integrált határigazgatás helyes alkalmazásának kulcselemei</i>	8
2.1.	A Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex által meghatározott határellenőrzés (határforgalom-ellenőrzés és határőrizet), amely magában foglalja a vonatkozó kockázatelemzést és bűnügyi hírszerzést is.....	12
2.2.	A határokon átnyúló bűncselekmények felderítése és kivizsgálása valamennyi illetékes bűnüldöző hatósággal együttműködésben.....	13
2.3.	A négylépcsős belépés-ellenőrzési modell (harmadik országokban alkalmazott intézkedések, együttműködés a szomszédos országokkal, határellenőrzés és ellenőrzési intézkedések a szabad mozgás térségében, beleértve a kiutasítást is).....	13
2.4.	A határigazgatásban közreműködő hatóságok közötti együttműködés (határőrség, vámhatóság, rendőrség, nemzetbiztonsági és más érintett hatóságok), valamint nemzetközi együttműködés.....	15
2.5.	A tagállamok és az intézmények, valamint a Közösség és az Unió egyéb szervei által végzett tevékenységek koordinációja és összehangoltsága.....	16
3.	<i>A határigazgatás uniós szintű fejlesztése</i>	17
B.	Az ajánlások és legjobb gyakorlatok részletes ismertetése.....	18
1.	<i>Stratégia és szervezeti felépítés</i>	18
2.	<i>Személyi állomány és képzés</i>	21
3.	<i>Határforgalom-ellenőrzések</i>	23
3.1	Általánosságban.....	23
3.2.	Szárazföldi határok.....	28
3.3.	Tengeri határok.....	32
3.4.	Repülőterek.....	34
4.	<i>Határőrizet</i>	35
4.1.	Általánosságban.....	35
4.2.	Szárazföldi határok.....	36
4.3.	Tengeri határok.....	37
4.4.	Repülőterek.....	38
5.	<i>Kockázatelemzés és bűnügyi hírszerzés</i>	38
6.	<i>A határokon átnyúló bűncselekmények felderítése és kivizsgálása valamennyi illetékes bűnüldöző hatósággal történő együttműködés mellett</i>	39
7.	<i>Intézkedések a harmadik országnak minősülő származási és tranzitországokban</i>	40
8.	<i>A schengeni országokkal határos harmadik országokkal való együttműködés</i>	41
9.	<i>A szabad mozgás térségén belüli ellenőrzési intézkedések, a kiutasítást is beleértve</i>	42
10.	<i>A határigazgatásban közreműködő szervek közötti együttműködés (határőrség, vámhatóság, rendőrség, nemzetbiztonsági és más érintett hatóságok)</i>	42
11.	<i>Tagállamok közötti együttműködés</i>	43
12.	<i>A tagállamok és az intézmények, valamint a Közösség és az Unió egyéb szervei által végzett tevékenységek koordinációja és összehangoltsága</i>	43
13.	<i>A korrupció megelőzése</i>	44

3.	MÁSODIK RÉSZ: KIUTASÍTÁS ÉS VISSZAFOGADÁS	45
A.	Bevezetés – kiutasítási és visszafogadási intézkedések az illegális migráció elleni küzdelem érdekében.....	45
B.	Az ajánlások és legjobb gyakorlatok részletes ismertetése.....	48
1.	A vonatkozó nemzetközi és közösségi jogi aktusok áttekintése	48
2.	A kitoloncolással szembeni védelem	50
3.	A harmadik országbeli állampolgárok különleges kategóriáival kapcsolatos eljárások.....	51
4.	Kiutasítási határozat	53
5.	Harmadik országok állampolgárainak őrizetbe vétele	54
6.	Harmadik országok állampolgárainak fogvatartási központokban való fogva tartása	55
7.	Azonosítás és ideiglenes úti okmányok kiállítása.....	57
8.	Visszafogadási megállapodások	59
9.	Kitoloncolás.....	60
10.	A támogatott önkéntes visszatérés elősegítése	61
11.	A nem kormányzati szervezetekkel való együttműködés	62
12.	Jogsegély/jogi tanácsadás harmadik országbeli állampolgárok részére.....	62

*

* *

1. BEVEZETÉS

A schengeni értékelő munkacsoport 2008. július 17-i ülésén megállapította, hogy a 2002 februárjában kiadott, ajánlásokat és legjobb gyakorlatokat tartalmazó schengeni katalógusokat, többek között a külső határellenőrzésre, kiutasításra és visszafogadásra vonatkozó schengeni katalógust aktualizálni kell. A katalógus első kiadása óta ugyanis a határigazgatásra vonatkozóan több új jogi eszköz és egyéb dokumentum is hatályba lépett, és az európai határigazgatásban viszonylag gyorsan követték egymást a fejlemények.

A 2002-es katalógus tehát felülvizsgálatra került, különösen az alábbi dokumentumok alapján:

- A Tanács 2003. február 27-i 415/2003/EK rendelete a vízumok, köztük az átutazó tengerészek számára kibocsátandó vízumok határon történő kiadásáról¹;
- A Tanács 2004. április 29-i 2004/38/EK irányelve az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról;
- A Tanács 2004. április 29-i 2004/82/EK irányelve a fuvarozóknak az utasokkal kapcsolatos adatok közlésére vonatkozó kötelezettségéről;
- A Tanács 2004. október 26-i 2007/2004/EK rendelete az Európai Unió Tagállamai Külső Határain Való Operatív Együttműködési Igazgatásért Felelős Európai Ügynökség felállításáról;
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006. március 15-i 562/2006/EK rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról;
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 20-i 1931/2006/EK rendelete a tagállamok külső szárazföldi határain való kishatárforgalom szabályainak meghatározásáról, valamint a Schengeni Egyezmény rendelkezéseinek módosításáról;
- A Bizottság 2006. november 6-i (C (2006) 5186 végleges) ajánlása a tagállamok illetékes hatóságai által a személyek határokon történő ellenőrzése során használandó közös „Határőrök gyakorlati kézikönyve (Schengeni kézikönyv)” létrehozásáról, valamint ezen ajánlás módosítása (C (2008) 2976 végleges);
- A Tanács 2006. december 4–5-i következtetései az integrált határigazgatásról (a Bel- és Igazságügyi Tanács 2768. brüsszeli ülésén elfogadva);
- Az Európai Parlament és a Tanács 2007. július 11-i 863/2007/EK rendelete a gyorsreagálású határvédelmi csapatok felállítására szolgáló eljárás bevezetéséről, valamint a 2007/2004/EK tanácsi rendeletnek ezen eljárás tekintetében történő módosításáról és a kiküldött határőrök feladatai és hatáskörei szabályozásáról;
- A Bizottság 2008. február 13-i közleményei (a határokkal kapcsolatos csomag);
- A Tanács 2008. június 5–6-i következtetései az Európai Unió tagállamai külső határainak igazgatásáról (a Bel- és Igazságügyi Tanács 2873., Luxembourgban tartott ülésén elfogadva);

¹ E rendelet hatályát fogja veszíteni, amint a közösségi vízumkódex létrehozásáról szóló rendelet, melyet a vízumokkal foglalkozó munkacsoport már vizsgált, alkalmazandóvá válik.

- Az Európai Parlament és a Tanács 2008. július 9-i 767/2008/EK rendelete a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről (VIS-rendelet);
- A Tanács 2003. november 25-i 2003/110/EK irányelve a légi úton történő kiutasítás céljából történő átszállítás eseteiben biztosított segítségnyújtásról;
- A Tanács 2004. február 23-i 2004/191/EK határozata a harmadik országok állampolgárainak kitoloncolásáról hozott határozatok kölcsönös elismeréséről szóló 2001/40/EK irányelv alkalmazásából adódó pénzügyi aránytalanságok kiegyenlítését célzó kritériumok és gyakorlati szabályok megállapításáról;
- A Tanács 2004. április 29-i 2004/573/EK határozata a harmadik államok kiutasított állampolgárainak két vagy több tagállam területéről történő kitoloncolására szolgáló közös légi járatok szervezéséről;
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2005. május 4-én elfogadott 20 iránymutatás a kitoloncolásról;
- Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról (jóváhagyott, de ki még nem hirdetett irányelv).

A katalógus célja az, hogy a fenti jogszabályok és egyéb eszközök végrehajtásával kapcsolatban ajánlásokat fogalmazzon meg és a felsorolt példák révén kiemelje a legjobb gyakorlatokat, segítve ezzel a schengeni tagállamokat és a schengeni térséghez csatlakozó államokat a schengeni vívmányok helyes alkalmazásában.

A katalógus figyelembe veszi továbbá azon legjobb gyakorlatokat is, amelyeket a schengeni értékelő bizottság a tagállamoknak a schengeni vívmányok alkalmazására való felkészültségének értékelését követően készített jelentéseiben határozott meg.

A katalógus két fő részből áll, az egyik a külső határellenőrzéssel, a másik a kiutasítással és a visszafogadással foglalkozik. Az egyes részekben belül van egy általános rész, amely ismerteti a szakpolitikai terület alapvető fogalmait és az uniós szintű fejleményeket. Ezt az ajánlások és a legjobb gyakorlatok követik, melyeket táblázatba rendeztünk, az ajánlások a bal, a legjobb gyakorlatok a jobb oldalon találhatók.

A katalógus vonatkozásában az alábbi fogalommeghatározásokat alkalmazzuk:

- Ajánlások: a schengeni vívmányok helyes alkalmazásához és annak nyomon követéséhez alapul vehető intézkedések nem kimerítő felsorolása;
- Legjobb gyakorlatok: olyan munkamódszerek vagy mintaintézkedések nem kimerítő felsorolása, amelyeket a schengeni vívmányok optimális alkalmazásának tekinthetünk. Természetesen a schengeni együttműködés mindegyik része tekintetében létezhet több „legjobb gyakorlat” is.

A Bel- és Igazságügyi Tanács 2006. december 4–5-i ülésén meghatározta az integrált határigazgatás körét. Az integrált határigazgatási koncepció a tagállamok határigazgatásának egyik fontos pillére. Az 1. részben szereplő ajánlások és legjobb gyakorlatok szerkesztése (pontok és alpontok) az integrált határigazgatási koncepció szövegének struktúráját követi.

A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség közös politikájának egyik fő célkitűzése a harmadik országbeli állampolgárok illegális bevándorlása által jelentett probléma megoldása. Ennek egyik fő eszközeként hatékony visszatérési politikát kell kialakítanunk, amelynek egyik elemét a visszafogadási megállapodások képeznék. A katalógus második része a kiutasítással kapcsolatos gyakorlati intézkedésekre koncentrálna. Eljárási kérdésekkel, technikai intézkedésekkel és a harmadik országbeli állampolgároknak a visszatérésük előtt biztosítandó jogokkal foglalkozik. Hangsúlyozza továbbá az illetékes kormányzati szerveken kívüli egyéb szereplők fontosságát egy hatékony és az emberi jogokat tiszteletben tartó kiutasítási rendszer kialakításában. A visszatérési politika egyre növekvő jelentősége miatt rendkívül fontos, hogy a schengeni államok számára közös szabályokat határozzunk meg e téren.

Ez a katalógus a vonatkozó rendeletek fogalommeghatározásait használja.

A könnyebb használat érdekében az ajánlásokat megszámoztuk.

A katalógus referenciaként szolgál majd a tagjelölt országokban végzett jövőbeli értékelésekhez és a schengeni vívmányok schengeni államok általi helyes alkalmazásának ellenőrzéséhez.

Ezért a katalógust szükség esetén frissíteni kell.

2. ELSŐ RÉSZ: KÜLSŐ HATÁRELLENŐRZÉS

A. INTEGRÁLT HATÁRIGAZGATÁS (IBM)

1. Az integrált határigazgatás koncepciója

Az átfogó európai határigazgatási modell fontos eszköze a tagállamok belső biztonsága garantálásának és különösen az illegális bevándorlás, az ehhez kapcsolódó bűncselekmények és az egyéb, határon átnyúló bűncselekmények megelőzésének és felderítésének.

A Bel- és Igazságügyi Tanács 2006. december 4–5-i, brüsszeli 2768. ülésén a Tanács az alábbi következtetéseket fogadta el:

Az integrált határigazgatás a következő dimenziókból álló fogalom:

- A Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex által meghatározott határellenőrzés (határforgalom-ellenőrzés és határőrizet), amely magában foglalja a vonatkozó kockázatelemzést és bűnügyi hírszerzést is
- A határokon átnyúló bűncselekmények felderítése és kivizsgálása valamennyi illetékes bűnüldöző hatósággal együttműködésben
- A négylépcsős belépés-ellenőrzési modell (harmadik országokban alkalmazott intézkedések, együttműködés a szomszédos országokkal, határellenőrzés, ellenőrzési intézkedések a szabad mozgás térségében, beleértve a kiutasítást is)
- A határigazgatásban közreműködő hatóságok közötti együttműködés (határőrség, vámhatóság, rendőrség, nemzetbiztonsági és más érintett hatóságok), valamint nemzetközi együttműködés
- A tagállamok és az intézmények, valamint a Közösség és az Unió egyéb szervei által végzett tevékenységek koordinációja és összehangoltsága.

A dimenziók és a schengeni államok általi alkalmazásuk közötti koherencia alapvető feltétele az integrált határigazgatási koncepció sikeres megvalósításának.

2. Az integrált határigazgatás helyes alkalmazásának kulcselemei

A határellenőrzés nem csupán azoknak a schengeni tagállamoknak az érdeke, amelyek külső határainál arra sor kerül, hanem valamennyi olyan tagállamé, amely belső határain megszüntette vagy meg fogja szüntetni a határellenőrzést. Ezért a határigazgatási koncepció alkalmazása során szem előtt kell tartani, hogy a tagállamok nemcsak a maguk számára végzik a határellenőrzést, hanem a többi schengeni állam számára is (a szolidaritás elve). A hatékony határellenőrzést folyamatosan fenn kell tartani, és az ellenőrzésnek ki kell terjednie minden illegális cselekményre, azokra is, amelyek a helyi biztonságot nem érintik.

A külső határellenőrzésre tehát valamennyi illetékes tagállamnak kellő figyelmet kell fordítania. Annak érdekében, hogy elkerüljük a folyamatos erőforráshiányt azokon a területeken, ahol a helyi biztonsági szükségletek ütköznek a schengeni térség egészének igényeivel, a határellenőrzésnek – a kockázatelemzést és a bűncselekmények kivizsgálását is beleértve – továbbra is az illetékes operatív egységek fő feladatának kell maradnia.

A határigazgatás nagyfokú professzionalizmust igénylő feladat. Mindegyik tagállamban egyetlen hatóságnak (nem katonai hatóságnak) kell hatáskörrel rendelkeznie az integrált határigazgatási koncepció végrehajtása – különösen a határellenőrzés, az illegális bevándorlás külső határoknál történő megelőzése és az illegális bevándorlás elleni, tagállami területen folytatott küzdelem – tekintetében. A határellenőrzés, a kockázatelemzés és a bűnügyi nyomozás, továbbá az illegális bevándorlás megelőzése és leküzdése érdekében folytatott hatóságközi és nemzetközi együttműködés terén külön centralizált parancsnoklásra, ellenőrzésre, felügyeletre és utasításokra van szükség.

A hatáskörrel rendelkező hatóságnak – amely jellemzően a határőrség vagy a határrendészet – centralizált és átlátható felépítésű szervezetnek kell lennie. A hatáskörrel rendelkező hatóság központi, regionális és helyi szintű egységei között közvetlen parancsnoki láncnak kell lennie, biztosítva ezzel a határellenőrzés egységes megközelítését, a tervezési és képzési rendszer egységességét, valamint a kiterjedt és gyors adatáramlást valamennyi szervezeti szinten.

A határigazgatás legfontosabb jogalapjait a fentebb említett közösségi jogi aktusok jelentik. Nemzeti szinten azonban szükség van kiegészítő jogszabályokra – többek között a határőrségre, az idegenrendészetre és a bevándorlásra, valamint az adatvédelemre vonatkozóan – az integrált határigazgatási koncepció teljes körű végrehajtásához. Jogalapra van szükség továbbá a hatékony és zökkenőmentes hatóságközi és nemzetközi együttműködés és információcsere biztosításához is. A szomszédos harmadik országokkal és a származási országokkal megállapodásokat – határmegállapodásokat, kishatárforgalmi megállapodásokat és visszafogadási megállapodásokat – kell kötni. Ezenkívül az illegális határátlépést törvény által büntetendővé kell nyilvánítani, az illegális bevándorlók fuvarozóira pedig bírságot kell kiróni, és kötelezni kell őket a bevándorlók visszaszállítására.

A feladatokat (például az értékeléseket) egyértelműen kijelölő nemzeti határigazgatási stratégiát kell kidolgozni, iránymutatásul a nemzeti, regionális és helyi szintű érintett egységeken belüli fejlesztéshez és tervezéshez. A stratégiának a munkakörnyezet, a kockázatok és a fenyegetések értékelését, a szükséges erőforrások elemzését, valamint cselekvési és fejlesztési terveket kell magában foglalnia.

A határőri feladatokat ellátó személyeknek alapvetően kifejezetten erre kiképzett személyeknek kell lenniük. A kevesebb tapasztalattal rendelkezőket kizárólag a szakképzett személyeket segítő feladatkörbe, ideiglenes jelleggel lehet kijelölni. Személyes adatok bármiféle kezelésével, a bizalmas nyilvántartásokba való betekintéssel és egy személy testi integritását vagy személyes szabadságát érintő döntésekkel kapcsolatos feladatkör esetében nem lehet kivételt tenni.

A kockázatelemzést és a határigazgatást szisztematikus hírszerzésnek kell támogatnia. A határigazgatási rendszereknek képeseknek kell lenniük a hírszerzésre, a szerzett információk elemzésére és az eredményeknek a gyakorlati munkában történő felhasználására. A határellenőrzés átfogó kockázatelemzési modellje valamennyi szinten összekapcsolja a hírszerzést, a kockázatelemzést és a határigazgatást. A stratégiai hírszerzés keretében az összes információt megpróbálják összeilleszteni, és ennek alapján stratégiai helyzetképet adni, meghatározva a fontos jelenségeket és a mögöttük álló tényezőket. Ezek alapján statisztikákat készítenek, trendeket vázolnak fel és kvalitatív leírásokat adnak. A stratégiai kockázatelemzés a kulcsfontosságú stratégiai információkat elemzi. Jelzi a potenciális változásokat és javaslatokat ad a követendő irányvonalra vonatkozóan. Az elemzőknek teljes mértékben tisztában kell lenniük az alapvető paradigmákkal, érdekekkel, fenyegetésekkel és kockázatokkal. A stratégiai irányítás a szervezet irányítása kulcsfontosságú stratégiai célkitűzések (rövid táv) és átalakítás (hosszú táv) révén.

Az operatív hírszerzés összekapcsolja az operatív területen szerzett információt a stratégiai információval egy operatív szempontból érvényes kontextusban (mindkét irányban van input és output). Az operatív kockázatelemzés minőségi és mennyiségi elemzéseket ad az operatív környezetről, a célpontokról és saját tevékenységünk eredményeiről. A cél az, hogy helyes információt szerezzünk az adott helyzetről. Ezt az információt az erőforrások optimális elosztásának megkönnyítésére kell felhasználni. Különös figyelmet kell fordítani a kiskapukra, azaz azokra az esetekre, amelyekben a rendszer nem működik. Az operatív irányítás az erőforrásoknak és a követelményeknek az adott feladatokon, költségvetési kereteken, eszközökön és joghatóságokon belüli kezelése. Ez a funkció azokhoz a szervezeti egységekhez kapcsolódik, amelyek meghatározott felelősségi körrel rendelkeznek, mint például egy regionális joghatóság. Az operatív kockázatelemzés a taktikai szintek számára is meghatároz kockázati mutatókat és profilokat.

A taktikai (terepen történő) hírszerzés az operatív területen dolgozókat köti össze napi munkájuk során az információs rendszerrel. Ez kétirányú adatáramlást jelent (input és output). A gyakorlatban ez az ellenőrizendő személyek, szárazföldi, vízi vagy légi járművek értékelését foglalja magában. Erre az értékelésre valós idejű taktikai helyzettel összefüggésben kerül sor. A módszereket ezért taktikai kockázatelemzésnek nevezhetjük.

A határon átnyúló bűncselekmények felderítése érdekében különösen nagy figyelmet kell fordítani a gyanús személyek vagy tárgyak ellenőrzési eljárására. A személyi állománynak meg kell ismernie a határon átnyúló bűnözés kockázati mutatóit, kockázati profiljait és tipikus működési módját. A személyi állomány tagjainak ismerniük kell továbbá a megfigyelés és ellenőrzés tárgyát képező konkrét célpontokat is.

Az eseti igényekhez igazított kockázatelemzés bizonyos jelenségeket vagy eseteket kapcsol össze. Az eseti igényekhez igazított kockázatelemzés azonnali reakció a határnál jelzett konkrét esetekre. A fő cél a többi szervezet tájékoztatása a kockázati mutatókról.

A helyzeti tudatosság azt jelenti, hogy a hatóságok milyen mértékben képesek felderíteni a határokon átnyúló mozgásokat, és kellően megalapozott indokot találni az ellenőrzési intézkedések végrehajtására. A helyzeti tudatosság a gyakorlatban azt mutatja meg, hogy a hatóságok hogyan határozzák meg az időkeretet és a területet a következő három feladat tekintetében: azon mozgások felderítése, amelyek illegális határátlépések lehetnek; a felderített célpontok beazonosítása; valamint a korábban beazonosított célpontok kellő időben történő elemzése.

A határ-ellenőrzési tevékenységek megfelelő irányítása és az integrált határigazgatás hatékony végrehajtása érdekében folyamatosan figyelmet kell fordítani a helyzet értékelésére. A határigazgatási rendszer teljesítményét tehát az egész határ mentén jellemző aktuális körülményekhez kell igazítani. Érvényes és megbízható adatok alapján folyamatosan értékelést kell végezni, amelyet meg lehet osztani más schengeni államokkal. A megfelelő helyzeti tudatosság elérése, valamint egy átfogó és megbízható helyzetkép kialakítása és fenntartása érdekében a kockázatelemzést egy, a határigazgatásért felelős szervezet keretében valamennyi szinten centralizálni kell és átláthatóan kell strukturálni.

A (légi, tengeri és szárazföldi) határookra vonatkozó reagálási képesség azt mutatja meg, hogy mennyi idő szükséges a határnál megkísérelt illegális tevékenységekre való reagáláshoz, valamint a szokásostól eltérő körülményekre való reagálás sebességét és módját. A határigazgatásnak olyan reagálási képességgel kell rendelkeznie, hogy adott esetben az erőforrások elosztását megfelelően ki tudják igazítani, és rendelkezésre álljanak a megfelelő tartalékok, személyzet és felszerelés a határ mentén vagy a határokon történt változásokra való reagáláshoz. Terveket kell továbbá kidolgozni egy esetleges hirtelen, nagyméretű illegális bevándorlási hullám kezelésére.

A terepen működő valamennyi parancsnoknak és vezetőnek, valamint a határigazgatást értékelő személynek képesnek kell lennie a helyzeti tudatosság és a reagálási képesség szintjének megítélésére.

2.1. A Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex által meghatározott határellenőrzés (határforgalom-ellenőrzés és határőrizet), amely magában foglalja a vonatkozó kockázatelemzést és bűnügyi hírszerzést is

Az általános határstratégia központi eleme a működő határigazgatás, amely kockázatelemzésen alapuló határforgalom-ellenőrzésből és határőrizetből áll. A határellenőrzés kulcsfontosságú eszköze az illegális bevándorlás és az emberkereskedelem elleni küzdelemnek és a tagállamok belső biztonságát, közrendjét, közegészségügyi helyzetét és nemzetközi kapcsolatait fenyegető veszélyek megelőzésének. Olyan multidiszciplináris bűnüldöző tevékenység, amely a tagállamok közös érdeke.

A határellenőrzést a személyek határátlépésére irányadó szabályok közösségi kódexének (Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex) létrehozásáról szóló, 2006. március 15-i 562/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban kell végezni. Feladataik ellátása során a határőröknek a Bizottság által kidolgozott „Határőrök gyakorlati kézikönyvében” (Schengeni kézikönyv) foglalt ajánlások és utasítások alapján kell eljárniuk.

A határigazgatás lényegi elemeit egyrészt a külső határt átlépő valamennyi személy szisztematikus ellenőrzése, másrészt a határátkelőhelyek közötti határszakaszok hatékony őrzése jelenti. E tekintetben valamennyi megfelelő intézkedést meg kell tenni a belső biztonság fenntartása és az illegális bevándorlás megelőzése érdekében.

A határ-ellenőrzési erőforrás-szükségletet az utasforgalom mennyiségének és profiljának megfelelően, valamint fenyegetésvértékelés és kockázatelemzés alapján kell meghatározni. Ami az infrastruktúrát illeti, a határforgalom-ellenőrzéshez és a határőrizethez megfelelő létesítményeknek kell rendelkezésre állniuk. Biztosítani kell a megfelelő emberi erőforrásokat. A határellenőrzés konkrét követelményei több tényezőtől is függenek, így elsősorban az illegális bevándorlás veszélyének mértékétől, a földrajzi helyzettől, az utasok profiljától és a határforgalom nagyságától. Képesnek kell lenni a három különböző (légi, tengeri és szárazföldi) határtípus ellenőrzésére, a kishatárforgalom-ellenőrzést is beleértve.

Mindegyik tagállamnak rendelkeznie kell a határellenőrzés átmeneti megerősítéséhez szükséges képességekkel és tervekkel. Valamennyi szinten világos képpel kell rendelkezni a lehetséges fenyegetésekről, és terveket kell kidolgozni az ellenőrzés szintjének emelésére. Ki kell alakítani a fenyegetésnek megfelelően megerősített határ-ellenőrzési szinteket, és meg kell hozni az ezzel kapcsolatban szükséges intézkedéseket.

A határőrizetet műszaki és elektronikus berendezésekkel támogatott álló vagy mozgó egységeknek kell végrehajtaniuk, amelyek a veszélyeztetettként számon tartott helyeket megfigyelik, illetve ott járőröznek. A határőrizeti tevékenységeknek releváns kockázatelemzések rendszerén kell alapulniuk. A felszerelésnek és az eszközöknek meg kell felelniük a határhelyzetnek.

Az e feladatokat ellátó határőröknek megfelelő szakmai háttérrel rendelkező és kifejezetten erre kiképzett személyeknek kell lenniük. Ezenkívül egyértelmű képzési koncepcióra van szükség (alap- és haladó szinten egyaránt), amely kiterjed a gyakorlati képességekre, a jogszabályok ismeretére, az idegen nyelvekre stb.

2.2. A határokon átnyúló bűncselekmények felderítése és kivizsgálása valamennyi illetékes bűnüldöző hatósággal együttműködésben

A határőrök feladatuk ellátása során határátlépéssel kapcsolatos bűncselekményekkel szembesülnek, többek között emberkereskedelemmel és -csempészetrel, valamint áruk, kábítószeres, fegyverek, hamisított és utánczott okmányok, lopott tárgyak, lopott járművek csempészetével és tiltott kereskedelmével. A tagállamok belső biztonságához való hozzájárulás és az illegális cselekmények felfedésére való képesség erősítése érdekében a határigazgatási hatóságnak szerepet kell kapnia ezen bűncselekmények kivizsgálásában. Ezzel egyúttal a határőrség jobban megismerheti a bűnözők módszereit és az illegális bevándorlási útvonalakat, és a kockázati mutatók és profilok meghatározása is könnyebbé válik.

Különösen az illegális határátlépés, a hamis úti okmányok, valamint az embercsempészet és -kereskedelem felderítésének kell a határigazgatási hatóság feladatai közé tartoznia. A határon átnyúló bűncselekményekre vonatkozó nyomozás során a hatóságoknak különösen szorosan együtt kell működniük. Az együttműködés formái közé tartozhat többek között a hírszerzési információk megosztása, közös nyomozócsoportok felállítása, közös adatbázisok létrehozása és az akadálytalan információcsere.

2.3. A négylépcsős belépés-ellenőrzési modell (harmadik országokban alkalmazott intézkedések, együttműködés a szomszédos országokkal, határellenőrzés és ellenőrzési intézkedések a szabad mozgás térségében, beleértve a kiutasítást is)

A négylépcsős belépés-ellenőrzési modell az integrált határigazgatás központi eleme. Röviden összefoglalva, a modell előírja bizonyos egymást kiegészítő intézkedések végrehajtását a különböző lépcsők szintjén.

Az első lépcsőhöz tartozó intézkedésekre a harmadik országokban kerül sor, különösen a származási és a tranzitországokban. Ezen intézkedések közé tartozik például az a szaktanácsadás és képzés, melyet az összekötő tisztek és az okmányszakértők nyújtanak a vízumeljárással kapcsolatban a konzulátusi tisztviselők, valamint a fuvarozó vállalatok személyzetének a származási vagy tranzitországnak minősülő harmadik országokban, melyek az illegális bevándorlás jelentette kockázatok forrásai.

A második lépcső a szomszédos országokkal való együttműködés. A szomszédos országokkal a határigazgatási együttműködéssel kapcsolatban kötött megállapodások hatékony eszközei a határbiztonság növelésének. Az együttműködést megfelelő munkamechanizmusok – például információcsere, megfelelő kommunikációs csatornák, központi, regionális és helyi kapcsolattartó pontok, szükséghelyzeti eljárások – létrehozása révén kell megvalósítani, az incidenseket a politikai konfliktusok elkerülése érdekében objektív módon kell kezelni stb. A tengeri határokon is létre kell hozni a külső határokon átnyúló regionális együttműködési struktúrákat. Ezekbe a kezdeményezésekbe a régió valamennyi országát be kell vonni.

A modell harmadik lépcsője a határellenőrzés, amely a schengeni területre belépő és onnan kilépő valamennyi személy szisztematikus ellenőrzését jelenti. Magában foglalja továbbá az illegális határátlépések felderítését a határátkelőhelyek közötti szakaszon vagy a tengeren, továbbá a hamis okmányok révén vagy járműben elrejtőzve illegális határátlépést megkísérlő személyek felfedését. A határellenőrzés a nemzeti bűnmegelőzés része, mivel felderíti az embercsempészt, az ellopott javakat és az egyéb, határon átnyúló vagy határátlépéssel kapcsolatos bűncselekményeket, és hozzájárul a súlyos bűncselekmények felderítéséhez.

A negyedik lépcső a szabad mozgás térségén belüli ellenőrzési intézkedéseket foglal magában, a kiutasítást is beleértve. Ezen intézkedések célja az illegális bevándorlás és a határon átnyúló bűncselekmények megelőzése a schengeni államok területén belül, ezen államok információin alapuló intenzívebb keresések, ellenőrzések és felügyeleti intézkedések révén, a nemzeti joggal összhangban. A schengeni területen belül felderített illegális bevándorlóknak a hatóságok ellenőrzése alá kell kerülniük. Nyilvántartásba kell őket venni, és ha tartózkodásuk nem indokolható, vissza kell őket küldeni származási országukba, feltéve hogy ez humanitárius okokból vagy a nemzetközi jog alapján nem ellenezhető. A tagállamoknak az érintett hatóságokkal együttműködésben meg kell határozniuk azoknak az ellenőrzési intézkedéseknek a minimumszabályait, amelyeket a területükön belül alkalmaznak, illetve amelyeket más illetékes hatóságokkal közösen az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok jellemző tartózkodási helyein vagy az illegális kereskedelem határon átnyúló összeköttetései tekintetében stb. alkalmaznak.

2.4. A határigazgatásban közreműködő hatóságok közötti együttműködés (határőrség, vámhatóság, rendőrség, nemzetbiztonsági és más érintett hatóságok), valamint nemzetközi együttműködés

A hatóságok közötti együttműködés valamennyi – nemzeti, regionális és helyi – szinten szükséges, és minden olyan hatóságnak részt kell benne vennie, amely az illegális bevándorlás és a határon átnyúló bűncselekmények elleni küzdelemben illetékes. Egyértelműnek kell lennie, hogy egy adott helyzetben melyik hatóság a felelős.

A hatóságok közötti együttműködés terén követendő politikát a határigazgatásban és a határon átnyúló bűncselekmények megelőzésében érintett hatóságok vezetőinek találkozóin kell meghatározni. A hatóságok közötti együttműködési tervezés valamennyi szintre (nemzeti, regionális és helyi) kiterjedhet. Az együttműködést a helyzet közös értelmezése alapján kell megtervezni (a kockázatok és a fenyegetések közös elemzése). Alapvető fontosságú a hírszerzési és egyéb információk illetékes hatóságok közötti cseréje, és létre kell hozni a hatóságok közötti esetleges illetékességi viták rendezésére szolgáló mechanizmust. Az együttműködésnek továbbá ki kell terjednie az operatív kérdésekre, úgymint kompatibilis kommunikációs eszközök használata, közös műveletek szervezése, vagy közös képzésekben és gyakorlatokban való részvétel.

Legalább a szomszédos tagállamoknak együtt kell működniük egymással. A FRONTEX keretében folytatott tagállami együttműködés is kulcsfontosságú. Az egyes tagállamok számára a FRONTEX keretében zajló összehangolt együttműködésben való részvétel célja a jelentős illegális bevándorlással szembenéző tagállamok támogatása, a határigazgatás legjobb gyakorlatainak kialakítása és a saját résztvevőik szakmai ismereteinek gyarapítása.

Az egyre nagyobb bevándorlási nyomásnak kitett tagállamok felkérhetik a FRONTEX-et közös művelet indítására vagy gyorsreagálású határvédelmi csapat (RABIT) telepítésére a legnagyobb nyomásnak kitett területeken. Biztosítani kell, hogy a tagállamok képesek legyenek e csapatok fogadására, illetve saját személyi állományukból résztvevőket küldeni a más országokban felállított csapatokba. Amennyiben szükséges, nemzeti jogszabályokat is el kell fogadni ennek lehetővé tétele érdekében.

A FRONTEX keretében kezdeményezett európai partiőrség-hálózat célja a tagállamok közötti együttműködés előmozdítása. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a szomszédos tagállamok együttműködnek a tengeri határőrizet terén azáltal, hogy parti őrsegeik felügyeleti tevékenységét közösen tervezik meg. Ez a koncepció az összes tengeri határral rendelkező tagállam számára hasznos lehet.

Az integrált határigazgatás terén folytatott nemzetközi együttműködés többoldalú, kétoldalú, regionális és helyi szinten zajlik. A harmadik országokkal folytatott együttműködésnek ki kell terjednie valamennyi szomszédos országra, valamint a tagállamok felé irányuló illegális bevándorlás kiindulási és tranzitországaira. A szomszédos államokkal folytatott együttműködés tekintetében fontos, hogy a tranzitállamok aktívan segítsék erőfeszítéseinket határaink teljes biztonságának garantálásával és egyéb, nem a határokkal kapcsolatos intézkedésekkel is, mint például a következetes repatriálási gyakorlat.

2.5. A tagállamok és az intézmények, valamint a Közösség és az Unió egyéb szervei által végzett tevékenységek koordinációja és összehangoltsága

Az érintett tanácsi munkacsoportok, többek között a határ-munkacsoport, a schengeni értékelő munkacsoport, a CIREFI, a bevándorlási és kiutasítási munkacsoport, a vízum-munkacsoport és egyéb szervek, például a SCIFA és a CATS, az EU integrált határigazgatási rendszerével kapcsolatos fejleményeket, új kezdeményezéseket és jogszabály-módosítási javaslatokat vitatják meg. A határigazgatás egységes értelmezése és megvalósítása növeli az átláthatóságot és a tagállamok közti kölcsönös bizalmat. Ezért a Tanács állandó munkacsoportjai, a Bizottság ideiglenes munkacsoportjai és a FRONTEX-kezdeményezések keretében a határigazgatás fejlesztésében való aktív részvétel hozzáadott értéket teremt a tagállamok határigazgatása számára.

A tagállamoknak közös eszközöket kell használniuk a határigazgatási tevékenységeikhez. Ilyen például a képzésekkel és a határforgalom-ellenőrzéssel kapcsolatos schengeni kézikönyv, a kockázatelemzések elkészítésével kapcsolatos CIRAM-modell, az egységes alaptanterv és a képzéstervezésre vonatkozó egységes középszintű tanterv.

A schengeni értékelési rendszer kulcsfontosságú eszköz a schengeni vívmányok helyes alkalmazásának és az integrált határigazgatás megfelelő végrehajtásának biztosításában, valamint a nemzeti határigazgatás átláthatóságának növelésében. Az értékelő missziókban való részvétel gyarapítja a tagállamok ismereteit a határigazgatás legjobb gyakorlatainak fejlesztésével kapcsolatban. Az értékelő missziók során az adott schengeni tagállam vagy tagjelölt ország teljes határigazgatási rendszerét átfogóan értékelni kell, az országos határ-ellenőrzési parancsnoki vagy koordinációs szervtől kezdve a különböző határtípusokon át az egyéb releváns egységekig, beleértve a kockázatelemzési egységeket és a nemzeti koordinációs központokat.

3. A határigazgatás uniós szintű fejlesztése

Az Európai Unió határigazgatási koncepciójának végrehajtása és a schengeni tagállamok és tagjelölt országok határigazgatásának fejlesztése során figyelembe kell venni az uniós határigazgatás jövőbeli fejleményeit is.

2008. február 13-án az Európai Bizottság három, együttesen „határcsomag” néven ismert közleményt adott ki: 1. Jelentés a FRONTEX értékeléséről és jövőbeli fejlesztéséről; 2. Az európai határőrizeti rendszerről (EUROSUR) és 3. Az Európai Unió határigazgatása terén teendő újabb lépések előkészítéséről. A közleményekben foglalt javaslatok többségének végrehajtására már történtek lépések. Ennek az uniós szintű előrelépésnek tükröződnie kell a tagállamok és a tagjelölt államok határigazgatásának fejlődésében.

B. AZ AJÁNLÁSOK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK RÉSZLETES ISMERTETÉSE

AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
1. Stratégia és szervezeti felépítés	
1. Célrányosan, funkcióközpontúan kialakított miniszteri hatáskörök a határigazgatás tekintetében	
2. A határellenőrzés centralizált erőforrás-ellátása, felügyelete és irányítása a bel- és igazságügy terén illetékes minisztérium hatáskörében	
3. Az integrált határigazgatási (IBM) koncepció megvalósításának világos és hatékony koordinációja nemzeti, regionális és helyi szinten	Egyértelműen meghatározott IBM-költségvetés valamennyi hatósági szinten
4. Az illetékes hatóságnak centralizáltnak és átlátható felépítésűnek kell lennie, a központi, regionális és helyi szintű határőregységek között közvetlen parancsnoki láncsal, biztosítva a határellenőrzés egységes megközelítését, a tervezési rendszer egységességét, valamint a kiterjedt és gyors adatáramlást valamennyi szervezeti szinten.	Egy hatóság fedi le az IBM valamennyi dimenzióját. Az illetékes hatóság szakosodott határőrizeti vagy határrendészeti szerv (nem katonai szerv).
5. A helyi szintű határellenőrzést kizárólag szakosodott határőregységek végezhetik.	
6. A határigazgatás fejlesztésének alapjaként többéves nemzeti stratégiai dokumentumot kell kidolgozni.	A stratégia minden szinten elérhető az illetékesek számára. A személyi állomány ismeri a stratégia tartalmát. A stratégia alapul és iránymutatásul szolgál a tervezéshez.
7. Centralizált nemzeti határigazgatási tervezés, amely iránymutatást ad és követelménylistákat határoz meg a regionális szintek számára. Regionális szinten terv vagy munkaprogram meghatározása, amely iránymutatást ad és követelménylistát határoz meg a helyi szint számára.	Nemzeti és regionális szinten: – többéves gördülő tervezés – éves munkaprogram – a tevékenységekre és az erőforrások felhasználására vonatkozó éves terv (korlátozott terjesztésű vagy minősített) – éves képzési terv Helyi szinten: – éves munkaprogram – a tevékenységekre és az erőforrások felhasználására vonatkozó éves/havi terv (korlátozott terjesztésű vagy minősített) – éves képzési terv

8. Az IBM-koncepció hatékony végrehajtását lehetővé tevő, koherens nemzeti jogszabályok és megállapodások, pl.: – a határokról szóló törvény és/vagy a határőrségről szóló törvény – idegenrendészeti vagy bevándorlási törvény – adatvédelmi törvény – a hatóságok közötti együttműködésről szóló törvény/szabályok – az illegális határátlépés és annak elősegítése elleni szankciókra vonatkozó szabályok – az illegális bevándorlókat fuvarozó személyek felelősségére vonatkozó szabályok, pl. bírság kivetése, a visszaszállítás megszervezésére kötelezés, és a visszaszállításig a tartózkodás költségeinek viselése – határmegállapodások a szomszédos országokkal – visszafogadási megállapodások a szomszédos harmadik országokkal, a tranzitországokkal és a származási országokkal – kishatárforgalmi megállapodások kötése a szomszédos harmadik országokkal	
9. Az uniós jogszabályok helyes alkalmazásához szükséges intézkedések elfogadása	Kiegészítő nemzeti szabályozás a FRONTEX által koordinált műveletek keretében a határőrök, gyorsreagálású határvédelmi csapatok és felszerelés más országokba való kiküldésére és ottani fogadására vonatkozó közösségi szabályok teljes körű alkalmazásához Nemzeti szabályok a nemzeti szakértők FRONTEX-hez való kiküldésére
10. A határellenőrzés során figyelembe kell venni a határigazgatást érintő nemzetközi jogi eszközöket.	
11. A különböző szervek és hatóságok közti együttműködést és hatásköreik koordinációját jogszabályokkal és együttműködési megállapodásokkal (pl. szándéknyilatkozat) kell szabályozni.	A hatóságok közös stratégiája a határon átnyúló bűnözés és az illegális bevándorlás megelőzésére A megállapodások, törvények vagy szabályok a hatóságközi együttműködés valamennyi szintjét lefedik: – információcsere – közös kockázatelemzés – tapasztalatcsere – képzési együttműködés – hírszerzési és nyomozási együttműködés

	– adatbázisok közös használata – közös műveletek – hatóságközi kapcsolattartó pontok
12. Az Egyesült Nemzetek nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményének, valamint az emberkereskedelemre, a migránsok szárazföldi, tengeri és légi úton történő csempészésére, továbbá a lőfegyverek, részeik és alkotóelemeik, és a lőszeres tiltott kereskedelmére vonatkozó, ezen egyezményhez kapcsolódó jegyzőkönyvek végrehajtása	Az illegális emberkereskedelmet folytató személyek ellen, valamint az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása érdekében – a többi érintett hatósággal együttműködésben – teendő intézkedésekre vonatkozó tervek Képzés, célzott kockázatelemzés, profilalkotás és operatív utasítások a határőrök számára az emberkereskedelem áldozatainak azonosításához
13. A nemzetközi határigazgatási együttműködésről szóló kétoldalú megállapodások megfelelő végrehajtása	E megállapodások/törvények a határon átnyúló együttműködés teljes spektrumát lefedik: – információcsere, – közös kockázatelemzés, – tapasztalatcsere, – szükséghelyzeti eljárások, – közös tevékenységek – stb.
14. Stratégiai tervezés, az emberi és a technikai erőforrások elosztása a környezet és a fenyegetések folyamatos értékelése alapján	Hírszerzési alapú határigazgatási tervezés és tevékenységek
15. Folyamatosan frissített, átfogó, nemzeti szintű helyzetkép, amely a határigazgatáshoz kapcsolódó valamennyi információt felöleli	A helyzetkép valamennyi szinten az alábbi információkat tartalmazza: – határforgalom (összesen és határátkelőhelyenként, az elkülönített helyen való ellenőrzések száma és okai, a belépés megtagadása, felderített illegális cselekmények, működési módok, várakozásnál kialakult sorok stb.) – a kék- és a zöldhatárokon kialakult helyzet (az illegális határátlépések száma, az illegális határátlépők nemzetisége, működési módja, beazonosított útvonalak, stb.) – az országhatáron belül felderített illegális bevándorlók, kitoloncolt személyek, menedékkérők stb.) – a határátkelés előtti fázis (határigazgatási helyzet a szomszédos országokban, valamint a tranzit- és a származási országokban)
16. Regionális és helyi helyzetkép kialakítása a lehető legfrissebb adatok alapján, a reagálási képesség javítása, a helyzeti tudatosság növelése és az operatív tevékenységek koordinálására való képesség javítása érdekében	továbbá regionális (vagy helyi) szinten: – a rendelkezésre álló erőforrások a járőrök, vízi és légi járművek, technikai eszközök száma és elhelyezkedése – az egységvezetők neve és feladatköre stb. – tengeri célpontok – egyéb vonatkozó információk.

17. Nemzeti szinten a külső határok tekintetében a helyzeti tudatosságot a hét minden napján, a nap minden órájában biztosítani kell.	Egyetlen nemzeti koordinációs központ koordinálja a hét minden napján napi 24 órában a külső határok védelmével összefüggő feladatokat (megfigyelés, felderítés, azonosítás, nyomon követés és elfogás) ellátó valamennyi nemzeti hatóság tevékenységét, és e központ alkalmas a többi tagállam nemzeti koordinációs központjával és a FRONTEX-szel való információcserére.
18. A tagállamoknak egyetlen központi kapcsolattartó pontot kell kijelölniük a határigazgatási és FRONTEX-szel kapcsolatos kérdésekben a többi tagállammal való, valamint a hatóságközi és nemzetközi kapcsolattartásra.	A nemzeti koordinációs központ az alábbiakért felelős: – napi, heti és ad hoc helyzetjelentések – azonnali tényszerű tájékoztatás a helyzetekről, a döntéshozatal megkönnyítése érdekében – figyelmeztető előrejelzések. Az információcsere teljes egészében elektronikus adatfeldolgozó és adattovábbító technikák segítségével zajlik.
19. Megfelelő számú regionális és helyi parancsnokság és koordinációs központ kialakítása az operatív kommunikáció és az információkezelés biztosítása érdekében	A regionális/helyi parancsnokságok és irányító központok az illetékes regionális/helyi főparancsnokság irányítása alatt működnek. Folyamatos (24/7) képesség az alábbiakra: – helyzetmegfigyelés – az operatív tevékenységek összehangolása és elősegítése – intézkedés szükséghelyzetekben – feladattudatosság és támogatás.
20. A készletek, az állomány és a felszerelés megfelelő elosztása a határok mentén és a határátkelőhelyeken előforduló incidensekre és illegális határátlépésekre való reagálás érdekében	Tervek kidolgozása a különböző helyzetekre valamennyi szinten (célok, rendelkezésre állás, elhelyezkedés, hatáskör stb.), beleértve a gyorsreagálású határvédelmi csapatok esetleges kiküldését és a nagyméretű illegális bevándorlás esetére szükséges terveket
21. Mindegyik tagállamnak képesnek kell lennie kockázatértékelés és -elemzés alapján a határellenőrzés megerősítésére.	A határellenőrzés megerősítésére vonatkozó különböző szintű tervek kidolgozása, a lehetséges forgatókönyvek alapján
2. Személyi állomány és képzés	
22. A hatékony határforgalom-ellenőrzéshez és határőrizethez megfelelő – többek között a kockázatértékelés és -elemzés alapján megállapított – létszámú személyi állomány szükséges.	Más schengeni tagállamok hasonló helyzeteinek tanulmányozása, melyek például szolgálhatnak
23. Az állomány újonnan felveendő tagjainak írásban lefektetett szabályokon alapuló kiválasztási kritériumai Meg kell vizsgálni a szükséges képzettségi szintet és fizikai alkalmasságot, továbbá az erkölcsi és jogi követelményeknek való megfelelést (erkölcsi bizonyítvány stb.)	A kiválasztást a határőrség végzi, vagy legalábbis a határőrség felügyelete alatt történik.

24. Rendszeres értékelések, melyek keretében megvizsgálják pl. a munkahelyi elégedettséget, a hatékonyságot a szociális feltételeket és a felelősséget	A határőrök pályán maradását és magas szintű professzionalizmusát elősegítő motivációs program Az értékeléshez használt kérdőív országosan egységes.
25. Magas szintű professzionalizmus, amelynek az alapja a sikeresen elvégzett képzés	Speciális képzések és fejlesztő programok szervezése releváns témákban (pl. a rendőr- vagy határőr-akadémiák keretében)
26. A személyi állomány operatív tagjainak el kellett végeznie egy, a jövőbeli feladataival kapcsolatos alapképzést.	A személyi állomány tagjainak rotációja a határőregységek és/vagy tevékenységek között. Ez rendkívül hasznos a pályakezdőknél, a hatékonyság miatt.
27. A határőröknek tudniuk kell idegen nyelveken kommunikálni.	A határőrök mindennapos feladataihoz kapcsolódó idegen nyelvű kommunikáció A szomszédos országok nyelveinek kielégítő szintű ismerete A határőrök ösztönzése arra, hogy a munkájukhoz szükséges más nyelveket is megtanuljanak (a szomszédos országok és a származási országok nyelve, illetve az utasforgalom összetételétől függően egyéb nyelvek)
28. Képzési programot kell kialakítani, a munkaidőn belül rendszeres képzési és tájékoztatási idő biztosításával.	E-tanulási programok az ismeretek szinten tartása érdekében, valamint az ismeretek felfrissítésére szolgáló kurzusok Továbbképzés és a megfelelő képzési dokumentumok helyben történő biztosítása A szabadságokat követően tájékoztatás a legújabb fejleményekről, a más feladatkörben eltöltött hosszabb időszakok után pedig az ismeretek felfrissítését szolgáló képzés Minden határőrnek legalább évente egyszer az ismeretek felfrissítését szolgáló kurzuson kell részt vennie. Nyelvtanfolyamok biztosítása a határőrök számára
29. A szervezetnek központi és helyi szinten is biztosítania kell olyan programokat és létesítményeket, amelyek a határőrök munkájához kapcsolódó oktatással és képzéssel segítik a határőrök szakmai fejlődését. – A határőrök képzésének egységes alaptanterve szerinti alapképzés	A tapasztaltabb országok támogatásával és a FRONTEX közreműködésével új képzési programok kialakítása – középszintű képzés a vezetők számára az egységes középszintű tantervvel összhangban A határőrök kiküldése a FRONTEX vagy a CEPOL által szervezett kurzusokra

30. Speciális és haladó kurzusokat kell kidolgozni az alábbiakkal kapcsolatban: – elkülönített helyen való ellenőrzés – bűnügyi hírszerzés – kockázatelemzés és profilalkotás – lopott járművek felderítése – hamis és hamisított okmányok felderítése – járművekben rejtőző személyek felderítése a legmodernebb eszközökkel – kutyavezető határőrök képzése stb. – emberi jogok, menedékkérők kezelése. 31. Adott esetben határigazgatási tevékenységekkel kapcsolatos képzést (pl. felkutatás és mentés) is biztosítani kell.	Speciális kiképző programok a határőrök számára Speciális képzési programok helikopterpilótáknak és vízi járművek legénységének
32. Az újonnan felvett határőrök számára megfelelő bevezető tájékoztatás	A tapasztalt határőrök mentorokként segítenek az újaknak.
3. Határforgalom-ellenőrzések <i>3.1 Általánosságban</i>	
33. A határforgalom-ellenőrzéseket a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódexszel és a Schengeni Kézikönyvvel összhangban kell végezni.	A határforgalom-ellenőrzéseket végző határőrök megfelelő, az időjárási és az éghajlati viszonyoknak megfelelő anyagból készült (nem terepszínű) egyenruhát, valamint határőr voltukra utaló jelzést vagy kitűzött viselnek.
34. A határforgalom-ellenőrzések megtervezésekor figyelembe kell venni a határellenőrzés által a határon átnyúló bűnözéssel szemben jelentett védelem értékelését. Az értékelés alapul szolgál a határforgalom-ellenőrzések taktikai követelményeihez, mint pl. hírszerzés és hírszerzési információk elemzése, profilalkotás, az elkülönített helyen történő alapos ellenőrzések aránya, különleges eszközök alkalmazása stb.	Meghatározták a bűnözési arányok kiszámításához szükséges nemzeti kritériumokat.

35. A határátkelőhelyek infrastruktúráját, többek között az ellenőrző fülkék és a sávok számát, az épületeket (ideértve az azon személyeknek létrehozott létesítményeket, akiktől a beléptetést megtagadták) stb. az utasforgalom méretének és összetételének megfelelően kell kialakítani, figyelembe véve a jövőbeli fejlemények értékelését is.	Minden egyes határátkelőhely tekintetében az összes funkcióra, hatóságra és egyéb érdekeltre kiterjedő fejlesztési terv
36. A határőröknek biztosítaniuk kell a közrendet és a közbiztonságot a határátkelőhelyeken.	A határátkelőhelyeken a működési rend irányítása és alkalmazásának felügyelete a határőrség hatáskörébe tartozik.
37. Az ellenőrző fülkének az utasok felé kell nézniük, a megfelelő rálátás érdekében kissé magasabban kell elhelyezkedniük; biztosítani kell az összes szükséges eszközt és a jó megvilágítást. Közvetlenül kapcsolódniuk kell az elkülönített helyen való ellenőrzéshez biztosított helyiséghez (beleértve a helyzetértékelési központot és az egységvezető irodáját is).	
38. Intézkedéseket kell hozni annak érdekében, hogy munkaidőn kívül ne lehessen belépni az ellenőrző fülkébe.	A határőrség által védett, zárható ajtók.
39. Azon személyeket, akiknek a beléptetését megtagadták, kifejezetten erre a célra kijelölt, kizárólag nekik fenntartott létesítményekben kell elhelyezni, és állandó felügyelet alatt kell őket tartani, technikai eszközök révén vagy személyesen. Ezen létesítményeknek biztonságilag és az életkörülmények szempontjából is megfelelőnek kell lenniük.	
40. A menedékkérők számára további létesítményeket kell biztosítani.	
41. Az utasforgalom ellenőrzése céljából és az aktuális kockázatelemzésre való reagálás érdekében megfelelő számú határőrt és ellenőrző eszközt kell biztosítani. A megfelelő szám többek között az alábbiak függvénye: – az utasforgalom folyamatos ellenőrzése; – nappal vagy éjszaka, határhelyzet, fenyegetettség szint – a rendelkezésre álló eszközök – környezeti tényezők (járványfenyegetettség, stb.) El kell kerülni, hogy az ellenőrző fülkék előtt hosszú sorok alakuljanak ki.	A határátkelőhely méretétől függően a szolgálatban lévő egység az alábbiakból áll: – egységvezető – az ellenőrzési ponton történő ellenőrzést végző határőrök – az elkülönített helyen történő ellenőrzést végző határőrök – bűnügyi hírszerző határőr – egyéb szakosodott személyzet (okmányszakértők, az ellenőrző fülkén kívül tartózkodó, ellenőrzést végző határőrök, járműszakértők, kutyavezető határőrök, szállítmányazonosító szakértők, megfigyelő kamerák működtetői stb.) – férfi és női határőrök egyaránt. A szolgálatban lévő egységben mindig van megfelelő nyelvtudású személy.

	A szolgálati idők között van némi átfedés, hogy a tájékoztatáshoz és az információcseréhez legyen elegendő idő.
42. Az egységvezető felügyeli a határőregység feladatainak elvégzését. Mivel ő felel a megtett intézkedésekért és lépésekért, tudomással kell bírnia a határátkelőhelyen történt eseményekről és a határőrök által tett lépésekről. Az egységvezetőnek a szolgálat előtt és alatt ellenőriznie kell az egység fizikai és mentális állapotát.	Az egységvezető a határforgalom-ellenőrzésekkel kapcsolatban szükséges adminisztratív döntéseket a határőrökkel egyeztetve hozza meg. Az egységvezető gondoskodik róla, hogy bármilyen körülmények között sor kerüljön az összes szükséges intézkedésre és ellenőrzésre. A szokásostól eltérő összes eseményt és/vagy helyzetet jelenteni kell az egységvezetőnek, hogy annak alkalma legyen szükség esetén a határforgalom-ellenőrzések tényleges lefolytatásába és kimenetelébe beavatkozni. A határforgalom-ellenőrzéssel kapcsolatos összes intézkedésnek a lehető legjobban előkészítettnek és a legmegalapozottabbnak kell lennie, hogy a döntéshozatalnak megfelelő alapja legyen.
43. Az ellenőrzési ponton történő ellenőrzés célja a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex szerinti ellenőrzésen kívül az utasok profiljának megállapítása, és a gyanús személyek kiemelése az elkülönített helyen való alapos ellenőrzés céljából.	A nemzeti adatbázisok szisztematikus használata, beleértve más hatóságok harmadik országbeli állampolgárokra vonatkozó adatbázisait is Megfelelő sebességű adattovábbítás, a mobil eszközök esetében is
44. A határátkelőhelyen az ellenőrzési pontokon a beléptetéshez és kiléptetéshez biztosítani kell az alábbi eszközökhöz való hozzáférést: – a SIS-ben, a VIS-ben és a nemzeti adatbázisokban való kereséshez szükséges terminál – ha szükséges, hordozható terminál – okmányvizsgáló eszköz változtatható hullámhosszú UV fénnel, fej feletti fehér fénnel, áteső fénnel – legalább 10-szeres nagyítású nagyító vagy monomikroszkóp zoommal – retroreflektív lámpa – schengeni beléptető és kiléptető bélyegzők (a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódexben meghatározva) – a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex és a Schengeni Kézikönyv mellékletekkel együtt – folyamatosan frissített kockázati mutatók és kockázati profilok – elérhető elektronikus okmányminták és a határforgalom-ellenőrzéshez szükséges egyéb információ	A Schengeni Kézikönyv és mellékletei, valamint a nemzeti utasítások elektronikus formában való rendelkezésre állása További, a hamis okmányokra vonatkozó adatbázisokhoz való hozzáférés Az egyes műszakok megkezdése előtt a szolgálatban lévő határőr tájékoztatást ad a következő műszaknak a kockázati mutatókról és a kockázati profilokról.

45. Az elkülönített helyen végzett alapos ellenőrzés célja a kockázatot jelentő (pl. hamis okmánnyal utazó) utasok felfedése, és az embercsempészek, valamint a tagállamok belső biztonságára esetleg veszélyt jelentő egyéb személyek elfogása. (A beléptetéskor történő ellenőrzés prioritást jelent.)	Az elkülönített ellenőrzésre szolgáló helyiségeknek az ellenőrzési ponthoz közel kell lenniük, lehetőség szerint az érkezési ellenőrző pontok mellett. Megfelelő számú, megfelelő alapterületű helyiségek biztosítása az elkülönített ellenőrzéshez, lehetőség szerint külön helyiséggel a kikérdezéshez.
46. A jelentős forgalmat bonyolító határátkelőhelyeken elkülönített ellenőrzésre szolgáló helyiséget kell biztosítani, mely az alábbiakkal van felszerelve: – ugyanazon eszközök, mint az ellenőrzési ponton – az okmányvizsgáló rendszerben való keresés az úti okmányok ellenőrzése céljából – komplex okmányellenőrző és összehasonlító berendezés (infravörös és ultraibolya fény, szűrők, felső fehér fény, áteső fény stb.) – legalább 40-szeres nagyítású, sztereó zoom mikroszkóp – anti-Stokes festéket vizsgáló eszköz – azonosító felszerelés és anyag (beleértve a bélyegzők összehasonlítására szolgáló sablont) – a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódex és a Schengeni Kézikönyv a mellékletekkel együtt – az eredeti és hamis útlevéleket és személyi igazolványokat tartalmazó kézikönyv – iFADO- és FADO-hozzáférés – az EURODAC-hoz, nemzeti AFIS-hez (csalás elleni információs rendszer), a VIS-hez és a releváns nemzeti adatbázisokhoz való hozzáféréshez és/ vagy az ezekbe történő adatbevitelhez szükséges felszerelések.	Az elkülönített helyen történő ellenőrzést végző határőröknek további feladata, hogy az ellenőrzési ponton dolgozó határőröknek rendszeresen, és szükség szerint eseti alapon visszajelzést adjanak és tájékoztassák őket. A hamis okmányokról összefoglalót készítenek képzési és kockázatelemzési célokból, nemzeti és nemzetközi használatra. IPI-dekóder (szabad szemmel nem látható személyes adatok dekódolásához) A hamis okmányok további adatbázisai stb. A Schengeni Kézikönyvvel kapcsolatos nemzeti kapcsolattartó pont a CIRCA-n (Communication and Information Resource Centre Administrator) Ujjlenyomat-azonosító eszközök, ujjlenyomat-leolvasók használata Olyan speciális járművek használata, melyekben lehetséges az úti okmányok vizsgálata és adatbázisokhoz való hozzáférés
47. Az elkülönített helyen végzett alapos ellenőrzésekhez biztosítani kell, hogy valamennyi határátkelőhely kellő időben hozzá tudjon férni (pl. a legközelebbi határátkelőhelynél) a legmodernebb útiokmány-vizsgáló eszközökhöz.	
48. Az utasforgalmat határőröknek kell figyelniük	Az utasforgalom profiljának megállapítására és például az elkülönített helyen ellenőrizendő utasok kiválasztására videokamerás megfigyelő rendszer (CCTV-rendszerek) használata. (A képek tárolása a nemzeti adatvédelmi jogszabályokkal összhangban kell, hogy történjen) A mennyezetekre/falakra tükröt szerelnek az ellenőrzési ponton ellenőrzött utasok megfelelő megfigyelése érdekében.
49. A nagy forgalmat bonyolító határátkelőhelyeken az ellenőrzési pontokon történő ellenőrzések során integrált (mobil és rögzített) útlevélolvasókat kell használni. A SIS, VIS (adott esetben) és a releváns	A harmadik országbeli állampolgárok adatait kilépéskor és belépéskor automatikusan rögzítik a nemzeti adatbázisban, a nemzeti jogszabályoknak megfelelően. A rendszer valamennyi határátkelőhelyen hozzáférhető.

nemzeti adatbázisok automatikus lekérdezése azon harmadik országbeli állampolgárok tekintetében, akikre nem vonatkozik a szabad mozgás közösségi joga.	Számítógépes biztonsági funkciókkal és analitikus képességekkel rendelkező okmány- és ujjlenyomat-olvasók használata Az automatikus határ-ellenőrzési rendszer összekapcsolja az elektronikus útlevelek leolvasásának és ellenőrzésének műveletét a biometrikus adatok ellenőrzésével.
50. A határforgalom-ellenőrzés során a határőrök és az utasok között közvetlen kommunikáció kell, hogy létrejöjjön (kivéve az uniós polgárok esetében használt automatizált határ-ellenőrzési rendszereket).	A határ-ellenőrzési ponthoz közeledő utast az ellenőrző fülke előtt elhelyezett, jól látható jelzéssel figyelmeztetik arra, hogy álljon meg.
51. A beléptető és a kiléptető bélyegzők biztonságos tárolása biztonságos szobákban elhelyezett pánccsaszekrényekben, a műszakok között korlátozott hozzáféréssel. A bélyegzők kiadása és használata tekintetében egyértelmű hatáskör-meghatározásra és utasításokra van szükség. A beléptető és a kiléptető bélyegzők biztonsági kódjaira vonatkozó információkkal kapcsolatban külön rendszert kell meghatározni.	Személyi bélyegzők A pánccsaszekrényekben zárható személyi rekeszek A bélyegzőket az egységvezető osztja ki használatra. Ezt nyilvántartásba veszik. A határátkelőhelyen a beléptető és a kiléptető bélyegzők biztonsági kódjával kapcsolatos információkat kizárólag határforgalom-ellenőrzéseket végző, korlátozott számú határőr ismeri. Az egy adott időszakra szóló biztonsági kódban bekövetkezett változásokat kizárólag a változtatás megtételekor hozzák a határőrök tudomására. A határőrség szervezetén belül kizárólag egy nemzeti kapcsolattartó pontot jelölnek ki az összes határátkelőhelyen használt biztonsági kódokkal kapcsolatos információcserére, valamint a többi tagállam kapcsolattartóival folytatandó információcserére.
52. A nemzeti jogszabályokkal összhangban az alábbiakról nyilvántartást kell vezetni a határátkelőhelyen a helyzeti tudatosság javítása és az elemzés megkönnyítése érdekében: – az utasok nemzetisége – átlagos várakozási idő – a felderített hamis okmányok – azon elfogott személyek, akik illegális határátlépést segítettek elő – a határátkelőhelyen dolgozó többi hatóságtól kapott alapvető információk – egyéb szabálytalanságok és releváns információk – a CIREFI számára szükséges információk.	Az elkülönített helyen történő ellenőrzések számát és okait nyilvántartásba veszik. Az adatokat nemzeti adatbázisban tárolják. Intranetes adatbázis bevezetése a határőrség számára

53. A határőrök számára feladataik ellátása során az összes releváns információt hozzáférhetővé kell tenni.	Minden műszak elején közös tájékoztatás Információcsere az egymást váltó műszakok között
54. A jogosulatlan betekintést (különösen a számítógép képernyőjének megtekintését) meg kell akadályozni.	A fülkék üvegét filmréteggel borítják.
55. A kitöltetlen vízumokat páncélszekrényben kell tartani.	A vízum kibocsátásáról magasabb beosztású határőr vagy magasabb beosztású tisztviselő határoz.
56. A vízumkibocsátásról nyilvántartást kell vezetni.	
3.2. Szárazföldi határok	
3.2.1. Közúti határátkelőhelyek	
57. A határon elhelyezett jelzőtábla jelzi az adott tagállam és az EU területére történő belépést.	
58. A határ és a határátkelőhely között, a belépősávok mentén radioaktivitás-érzékelők elhelyezése.	Mobil mérőeszköz vagy rögzített radioaktivitásmérő kapuk
59. Az EU, az EGT és Svájc állampolgárainak, illetve a harmadik országok állampolgárainak külön sávok kijelölése.	A sávok jelzését az utasforgalomtól függően meg lehet változtatni (elektronikus kijelzők). A nagy forgalmú szárazföldi határátkelőhelyeken a belépő és kilépő forgalom fizikai elkülönítése
60. A határátkelőhelyeket és közvetlen környezetüket technikai/műszaki szempontból ellenőrzés alatt kell tartani, és a határforgalom-ellenőrzéshez és a határőrizethez megfelelő világítást kell biztosítani. A határátkelőhely területét általában el kell keríteni (kivétel tehető pl. a kishatárforgalmat bonyolító átkelőhelyek esetében).	Az elkerített terület közvetlen környezetét kamerák és érzékelők ellenőrzik.
61. A belépő és a kilépő sávoknál egyaránt sorompót kell felszerelni, melyeket az ellenőrzési pontokon történő ellenőrzést végző határőrök elektronikusan irányítani tudnak.	A határátkelőhelyek egész területére kiterjedő videokamerás megfigyelő rendszer
62. Megfelelő ellenőrzések a járművekben rejtőző személyek felfedezésére.	A járműveket aktualizált kockázati mutatók és profilok alapján, valamint szűrőpróbaszerűen is ellenőrzik, az alábbi eszközök segítségével: – mobil/rögzített röntgeneszközök (a nemzeti jogszabályoknak megfelelően) – szívverés-érzékelők – szén-dioxid-detektorok

	– a járművekben elrejtőzött személyek megtalálására alkalmas keresőkutyák – egyéb, a legmodernebb technológiát képviselő eszközök – radioaktív sugárzást és kábítószer érzékelő eszközök, valamint egyéb érzékelő eszközök. Rendszámfelismerő rendszer, a SIS-ben és a nemzeti adatbázisokban való automatikus kereséssel összekapcsolva
63. A sávokon az utasforgalom és az ellenőrzések figyelemmel kísérése	A sávnál lévő határőr és a fülkében lévő határőr együttesen ellenőriz (különösen a „nem EU” sávoknál). Ha az utasok a járművekben maradnak, az ellenőrző fülkén kívül lévő határőr végzi a forgalom-ellenőrzést. A műszaki eszközöket úgy csoportosítják és szerelik fel, hogy az ellenőrzéseket a fülkéken kívül is el lehessen végezni. A sávokban külön erre a célra kijelölt járőrök felügyelik az alábbiakat: – jármű-ellenőrzés – profilalkotás – kutyák és műszaki eszközök használata.
64. A járművek alapos ellenőrzésére szolgáló létesítményt a sávoktól el kell különíteni.	Ez a létesítmény az ellenőrzési helyhez viszonylag közel található.
65. Az autóbusszal utazók úti okmányainak ellenőrzése mobil eszközök használatával történjen. A nagy forgalmú határátkelőhelyeken, illetve azon határátkelőhelyeken, ahol műszaki eszközök használatára van szükség, az autóbuszok utasainak ellenőrzését – kockázatelemzés alapján – utasterminálnál vagy sávokban kell végezni.	Az autóbuszok utasainak ellenőrzésére a terminálon belül el kell különíteni egy területet.
66. Amennyiben egy tagállam és egy szomszédos harmadik ország közös határátkelőhelyet létesít, biztosítani kell a közösségi jognak való teljes körű megfelelést (pl. a SIS-be bevitt figyelmeztető jelzést követően teendő lépések, a személyes adatok védelme, a biztonság, a menedéknyújtás, a jelzőtáblák stb. terén). Kétoldalú megállapodások révén biztosítani kell, hogy más uniós tagállambeli határőrök (pl. a közös FRONTEX-műveletek keretében) határellenőrzéseket	

végezhessenek harmadik országok területén található határátkelőhelyeken. A releváns információkat és valamennyi hasznos statisztikai, ténybeli, elemzési és egyéb információt össze kell gyűjteni abban az esetben is, ha a határátkelőhely harmadik ország területén található. A jogköröket mindegyik illetékes hatóság tekintetében kétoldalú egyezményekben kell meghatározni. A határforgalom-ellenőrzésnek az uniós jogszabályokkal összhangban történő elvégzése az adott uniós tagállam hatóságainak felelőssége.	
3.2.2. Vasúti határátkelőhelyek	
67. Folyamatos megfigyelés és fizikai intézkedések annak biztosítására, hogy az utasok ne hagyják el a vonatot az ellenőrzés előtt	A határvonal és a határátkelőhely között videokamerás és egyéb érzékelő megfigyelő rendszerek telepítése a vasúti hatóságokkal/vasúttársaságokkal együttműködésben A határvonaltól a határátkelőhelyig a sínek mentén mindkét oldalon kerítések és járőrutak kiépítése
68. Együttműködés a vasúti hatóságokkal és fuvarozókkal az ellenőrzésekhez szükséges információk megszerzése és a vasúti forgalomról való folyamatos tájékoztatás érdekében	Közös képzések, pl. biztonsági kérdésekkel kapcsolatban A nemzeti jogszabályoknak és kétoldalú megállapodásoknak megfelelően az utaslistákat előzetesen ellenőrzik a kockázati mutatókkal és profilokkal összhangban végzendő alapos ellenőrzések érdekében.
69. Együttműködés a vasúti rendőrséggel és a vasúti biztonsági szolgálatokkal	Az előzetes ellenőrzések során azokat a személyeket, akikre nem érvényes a szabad mozgás közösségi joga, ellenőrzik a SIS-ben, a VIS-ben és a megfelelő nemzeti adatbázisokban. Az elektronikus utaslista használata Együttműködés és a vasúti személyzet képzése az úti okmányokkal kapcsolatban a hamis okmányok kiszűrése és előzetes információszerzés érdekében.
70. A határellenőrzést elkerülni kívánó személyek felderítése érdekében megfelelő ellenőrzések végzése	Az ellenőrzéseket keresőkutyák segítik.
	A mozgó vonatokon a határellenőrzést mobil eszközökkel végzik, és biztosított a szükséges adatbázisokhoz való online hozzáférés.

	A mozgó vonatokon az ellenőrzéseket a schengeni övezetbe még nem tartozó szomszédos EU-tagállamok illetékes hatóságaival együtt, kétoldalú megállapodások alapján végzik.
71. Ellenőrzések a tehervonatokon	Külön csoportok létrehozása vámtisztek részvételével
72. A vonatokon végzendő ellenőrzésekhez szükséges műszaki felszerelés és infrastruktúra biztosítása	Elkülönített terület a tehervonatok ellenőrzésére, mely folyamatos videokamerás megfigyelés alatt áll Valamennyi tehervonatot rögzített érzékelőkkel ellenőrzik a vonat mozgása során.
3.2.3. Kishatárforgalmi határátkelőhely	
73. A kishatárforgalmi határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzést a helyi kishatárforgalmi szabályozásnak megfelelően kell végezni.	A rendkívül gyér forgalmú kishatárforgalmi határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzést mobil eszközök segítségével végzik.
74. Biztosítani kell, hogy az elkülönített helyen történő ellenőrzést ésszerű időn belül el tudják végezni.	
75. Biztosítani kell, hogy a kishatárforgalmi engedélyekkel kapcsolatos adatokat tartalmazó nemzeti adatbázisok keresés céljából hozzáférhetőek legyenek.	
3.2.4. Belvízi határátkelőhelyek	
76. A határforgalom-ellenőrzést alapvetően ugyanúgy kell végezni, mint a tengeri határokon.	
77. A határőröknek az ellenőrzés érdekében előzetesen hozzá kell tudniuk férni a szükséges információkhoz.	
78. Az ellenőrzést vagy a hajón, mobil eszközök segítségével kell végezni, vagy pedig az utasoknak le kell szállniuk a hajóról, és az ellenőrzés a kikötőben zajlik.	Elkülönített ellenőrzési területek és a kikötő egész területére kiterjedő videokamerás megfigyelő rendszer
79. Az utasforgalom sűrűségétől függően az utastömeg csoportokra bontása fizikai vagy adminisztratív úton.	A nagy forgalmú határátkelőhelyeken a belépő és a kilépő utasok elkülönítése korlátok segítségével Biztonsági intézkedések: megvilágítás, a kikötő körül kerítés

80. Az ellenőrzéshez szükséges eszközök és helyiségek biztosítása	A veszélyes vagy radioaktív anyagok ellenőrzéséhez műszaki eszközök biztosítása Állat- és növény-egészségügyi ellenőrzések a kijelölt helyeken
<i>3.3. Tengeri határok</i>	
81. A kikötő területét el kell keríteni.	A kikötő egész területére kiterjedő videokamerás megfigyelő rendszer
82. Az utaslistát és a hajó személyzetének listáját előzetesen ellenőrizni kell, hogy a kockázati mutatóknak megfelelően alapos ellenőrzést lehessen végezni.	Számítógépes program az utaslisták SIS-ben és nemzeti adatbázisokban történő ellenőrzésére a nem uniós (azaz a szabad mozgás közösségi jogával nem rendelkező) polgárok tekintetében Együttműködés a hajók tulajdonosaival és a hajók személyzetének képzése az úti okmányokkal kapcsolatban a hamis okmányok kiszűrése és előzetes információszerzés érdekében
83. A teherhajóknak érkezésük előtt 24 órával meg kell küldeniük a személyzet és az utasok listáját, valamint az egyéb releváns információkat (berakodás, kirakodás).	
84. A kompoknak a harmadik országbeli kikötő elhagyása után meg kell küldeniük a személyzet és az utasok listáját.	
	A szükséges technikai felszerelés, valamint a határforgalom-ellenőrzéshez szükséges adatbázisokhoz való online hozzáférés
85. A nem schengeni járatokhoz, illetve a schengeni járatokhoz kapcsolódó utasforgalmat fizikailag külön kell választani. Kisebb kikötőkben, ahol a forgalom nagysága lehetővé teszi, ezen utasforgalmakat az utasforgalom szisztematikus figyelése és kísérése révén is el lehet különíteni	A kikötői hatóságokat jogszabályok kötelezik olyan technikai berendezésekkel és fizikai jellemzőkkel ellátott terminálok létesítésére, amelyek a schengeni és a nem schengeni utasforgalom különválasztását szolgálják; ezeket a határőröknek felügyelniük kell.
86. A rakomány és a felszerelés biztonságának a kikötő nemzetközi területén való garantálásához szükséges intézkedések	
87. A látogatók és a hajó személyzete hajóra való feljutásának megkönnyítéséhez szükséges eljárások	

88. Együttműködés a határőrség, a hajótulajdonosok képviselői és a hajóskapitányok között annak érdekében, hogy előzetes kockázatelemzést végezhesse, valamint meghozhassák az utasok és a személyzet gyors ellenőrzésére irányuló megfelelő intézkedéseket.	
89. A kikötői igazgatóságnak a határőrségi tisztviselők rendelkezésére álló egyablakos rendszert kell üzemeltetnie, amely valamennyi hajónak a kikötőbe való megérkezéséről, a kikötőből való elindulásáról és a kikötőben való tartózkodásáról információt tartalmaz.	
90. A határőrségnek a hajótulajdonos képviselőjétől be kell szereznie a személyzet tagjainak beszállására és kiszállására, valamint a hajó kikötői helyzetét érintő bármely eseményre vonatkozó valamennyi információt és írásos biztosítékot.	A biztosítékokra vonatkozó közös formanyomtatvány használatával.
91. Szankcionálni kell a hajótulajdonos képviselőjét, amennyiben a hajó a szükséges határellenőrzés nélkül hagyja el a kikötőt.	
92. A partraszállási engedély megtagadását, a beléptetés megtagadását, az illegális célú partraszállási kísérletet, a potyautasokat, a menedékjog iránti kérelmeket és minden más releváns eseményt jelenteni kell a következő felkeresett tagállami kikötőnek.	
93. A személyzetnek valamely más tagállam kikötőjében tartózkodó hajóra való átszállítása céljából történő partraszállásához a hajó jelenlétének vagy beérkezésének megerősítése érdekében az érintett tagállamok határőrségei közötti információcsere szükséges.	
94. Létre kell hozni a gyanús hajók, hajótulajdonosi képviselők és hajótulajdonosok adatbázisát.	Jelenleg folyamatban van a tengerészek személyazonosító okmányaira vonatkozó nemzetközi adatbázis létrehozása, amelyre azért van szükség, mert a mintaokmányok nehezen hozzáférhetők.
	A felkeresett kikötők közötti út során a hajó fedélzetén elvégzett határforgalom-ellenőrzés lehetővé teszi, hogy a határforgalom-ellenőrzést a beérkezést követő partraszállás lelassítása nélkül hajtsák végre.

3.4. Repülőterek

95. A nem schengeni járatokhoz, illetve a schengeni járatokhoz kapcsolódó utasforgalmat fizikailag külön kell választani. 96. A repülőtér üzemeltetőjének meg kell tennie a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy fizikailag különválasszák a nem schengeni járatokhoz, illetve az egyéb járatokhoz kapcsolódó utasforgalmat. 97. A jelentős nemzetközi forgalmat lebonyolító repülőtereken egymástól fizikailag elkülönített schengeni és nem schengeni zónát kell létrehozni annak megakadályozása érdekében, hogy személyek vagy azok személyes tárgyai (beleértve az okmányokat is) átkerüljenek egyik zónából a másikba.	Tranzitterület a nem schengeni járatok számára. Elkülönített és specifikus szintek a schengeni és a nem schengeni járatok számára. Az (át nem járható) fizikai elkülönítés a padlótól a mennyezetig húzódó falak, üvegezés, fémrácszat stb. révén történik. A repülőtéri hatóságokat jogszabályok kötelezik olyan technikai berendezésekkel és fizikai jellemzőkkel ellátott terminálok létesítésére, amelyek a schengeni és a nem schengeni utasforgalom különválasztását szolgálják; ezeket a határőröknek felügyelniük kell. Együttműködés, valamint a légiforgalmi társaságok személyzetének és a repülőtéri személyzetnek a képzése az úti okmányokkal kapcsolatban a hamis okmányok kiszűrése és a gyanús utasokkal kapcsolatos előzetes információszerzés érdekében. A jelentős nemzetközi forgalmat lebonyolító repülőtereken külön sávokat kell fenntartani a személyzet tekintetében végzett határforgalom-ellenőrzés céljára.
98. Az olyan kisebb repülőtereken, illetve terminálokon, ahol a forgalom nagysága ezt lehetővé teszi, el kell különíteni ezen utasforgalmakat az utasforgalom szisztematikus figyelése és kísérése révén.	Az állandó személyzettel el nem látott repülőtéri határátkelőhelyek esetében a schengeni övezeten kívülről érkező járatokkal kapcsolatos információkat a legközelebbi határőregységnek vagy koordinációs központnak kell elküldeni. A nem schengeni kereskedelmi járatokat fogadó repülőtereket nemzetközi repülőterekként kell kezelni.
99. Az utasokat buszok vagy utashidak segítségével kell fel-, illetve leszállítani a légi járműre, illetve a légi járműről. Buszok segítségével történő leszállítás esetén az utasok közvetlenül a határforgalom-ellenőrzés helyére (vagy az ahhoz vezető folyosóra) kerülnek. Utashíd segítségével történő leszállítás esetén az utasok folyosókon keresztül haladnak egészen a határforgalom-ellenőrzés helyéig.	Buszok segítségével történő leszállítás esetén az utasokat a földi kiszolgálást nyújtó vállalat szakképzett alkalmazottainak kell kíséniük.
100. A kockázatértékelés függvényében előzetes utasinformációt (API) kell felhasználni.	Az API-adatokat bünyügyi hírszerző tiszt kezeli.

101. A beszállókapuknál végzett ellenőrzés a (kockázatelemzés alapján) kockázatosnak ítélt járatok esetében.	A határforgalom-ellenőrzés hatékonyságának növelése érdekében a beszállókapuknál véletlenszerű ellenőrzéseket végeznek. Valamennyi nem schengeni érkezési kapura kiterjedő videokamerás megfigyelő- és felvevőrendszer (pl. annak kiderítése érdekében, hogy mely járaton érkeztek illegális bevándorlók). Kockázatelemzés alapján előzetes ellenőrzés a légi járművek fedélzetén az illegális bevándorolók és üléseik azonosítása érdekében (ez utólag hasznosnak bizonyulhat, például elrejtett úti okmányok keresésekor). Kockázatelemzés alapján a kiszállást követően átkutatják a légi járműveket, például elrejtett úti okmányokat keresve.
102. Együttműködés a határőrség, valamint a légiforgalmi társaságok és a repülőtér-üzemeltetők között annak érdekében, hogy minden műszakban megfelelő számú határőr álljon rendelkezésre.	A légiforgalmi társaságok és a repülőtér-üzemeltetők elektronikus úton megküldik a szükséges információkat.
4. Határőrizet <i>4.1. Általánosságban</i>	
103. A határőrizetet a Schengeni Határ-ellenőrzési Kódexszel és a Schengeni Kézikönyvvvel összhangban kell végezni.	A határőrizetet végző határőröknek megfelelő, az időjárási és az éghajlati viszonyoknak megfelelő anyagból készült egyenruhát kell hordaniuk, valamint határőr voltukra utaló jelzést vagy kitűzött kell viselniük.
104. A határőrizetet az alábbi két kulcsfontosságú paraméter alapján kell értékelni: helyzeti tudatosság és reagálási képesség. – A helyzeti tudatosság azt méri, hogy az egységek mennyire képesek felderíteni a folyamatban lévő vagy már bekövetkezett illegális határátlépéseket (illetve csempésztevékenységeket) a vonatkozó tervezési időszak egészében. Jelzi a taktikai szintű követelményeket (megfigyelési idők és területek, felderítési arány, azonosítási módszerek és célprofilalkotás). Ezenkívül szintén releváns a kék és zöld határokon tevékenykedő járőrök száma és haladási útvonala. – A reagálási képesség azt méri, hogy a vonatkozó tervezési időszak egészében az egységek mennyire képesek az észlelt személyek elfogására és átvizsgálására, illetve a feltehetően illegális tevékenységek kivizsgálására.	A határt folyamatos megfigyelés alatt tartják. A nap 24 órájában, a hét minden napján működő taktikai megfigyelőközpontok, amelyek a határt vagy tengeri térséget megfigyelési eszközök és járőrök révén folyamatosan figyelik. Az anomáliák felderítése érdekében a központ aktívan továbbítja a mozgásokra vonatkozó információkat (kockázati indikátorok, nyilvántartások) a hírszerző tiszteknek, valamint elemzi a mozgások jellegét. Véletlenszerű ellenőrzéseket is végeznek. A járőrök folyamatosan készenlétben vannak. A taktikai megfigyelőközpont képes a járőrök azonnali kiküldésére.

Jelzi a taktikai szintű követelményeket (a járőrök sűrűsége és felszereltsége, a különleges egységek sűrűsége és bevetetősége, repülőgépek és helikopterek rendelkezésre állása stb.). 105. Kockázatelemzés alapján megfelelően felszerelt (szárazföldi, tengeri, légi) járőröknek kell készenlétben állniuk üldözés, elfogás és/vagy az észlelt mozgás és az érkező vagy induló járatok ellenőrzése céljára.	
106. Funkcionális kommunikáció a járőrök, a hajók, a légi járművek és a parancsnoklási/ellenőrzési központok között.	TETRA-szabvány szerinti rádiók vagy más titkosított kommunikációs eszközök használata.
107. Az illetékesség szerinti területeken folyó tevékenységeket hordozható ellenőrzőeszközökkel támogatják.	A mobil járőrök/hajók online hozzáféréssel rendelkeznek az adatbázisokhoz és az úti okmányok mintáihoz (vízumok, határátlépéskor használt bélyegzők, információk stb.). A mobil járőrök/hajók rendelkeznek az úti okmányok ellenőrzésére szolgáló néhány eszközzel (UV-lámpa, legalább 10-szeres nagyítású nagyító vagy monomikroszkóp zoom-mal).
<i>4.2. Szárazföldi határok</i>	
108. A határt átlépő illegális bevándorlókat megfelelő hatékonysággal fel kell deríteni. 109. A határőrizetet és az illegális bevándorlók elfogását az alábbi eszközökkel támogatott, állomásozó és járőröző egységek segítségével kell végrehajtani: – személygépkocsi, motorkerékpár, hősán, terepjáró, ló stb. – éjjellátó készülékek és hőkamerák – rögzített kamerák és szenzoros riasztórendszerek – hordozható infravörös riasztó/kamera és egyéb szenzoros rendszerek – keresőkutyák az erdős területeken – motorcsónakok a tavakon és a folyókon	Helikopterek és repülőgépek megfigyelést végeznek, valamint támogatják a földi járőröket.
110. A megfigyelési erőforrásokat a kockázatelemzés alapján azonosított, kockázatosnak minősülő területeken kell koncentrálni.	A határ menti területet szektorokra/szakaszokra kell felosztani. Az egyes szektorokra vonatkozó megfigyelési időszakokat kockázatelemzés alapján határozzák meg.

111. A határátkelőhelyek környékén lévő határszakaszokat megfigyelés alatt kell tartani a határátlépést a határátkelőhely megkerülésével megkísérülő személyek felderítése érdekében.	A határátkelőhelyek környékén lévő határszakaszokat kamerákkal és/vagy riasztórendszerrel ellenőrzik.
112. (Kockázatelemzés alapján) meg kell határozni az egyes határszektorokban az illegális határátlépők nyomon követésére vonatkozó reagálási időt.	Mobil egységek, gyorsreagálású csapatok, helikopterek, motorcsónakok, keresőkutyák stb. Előzetes tervek többek között a személyzettel ellátott ellenőrzőpontokról a különböző határszektorokban/határszakaszokon illegális határátlépést elkövető személyek nyomon követésére.
113. A határőrök együttműködése a helyi lakossággal.	Folyamatos kapcsolattartás a helyi lakossággal és az illetékes hatóságokkal. Műszakjuk során a járőrök és vezetőik rendszeresen kapcsolatba lépnek a helyi lakosokkal.
114. A harmadik országok állampolgárainak visszafogadása érdekében az államhatár illegális átlépésére vonatkozó valamennyi bizonyíték összegyűjtése.	Az államhatár illegális átlépésére vonatkozó bizonyítékok összegyűjtésének a kétoldalú vagy közösségi visszafogadási megállapodásoknak megfelelő, rögzített gyakorlatai.
<i>4.3. Tengeri határok</i>	
115. A parti őrség gyors reagálásra képes állomásaival támogatott parti megfigyelőrendszert kell üzemeltetni. A rendszert a part mentén bevethető eszközökkel is támogatni kell, beleértve a nyílt tengeri járőrhajókat, a helikoptereket, a repülőgépeket és egyéb eszközöket.	Integrált megfigyelőrendszer és valamennyi érintett hatósággal (határőrség, haditengerészeti hatóságok, haditengerészet, parti őrség stb.) közös tengeri helyzetkép. Valamennyi adat megfelelő időben/időre történő rögzítése és tárolása. A helyzetet megfelelő számú parancsnoklási/ellenőrzési központban követik nyomon. A helyzetképet a radaroktól, a nyílt tengeri járőrhajóktól (offshore patrol vessel, OPV), a kamerás megfigyelőrendszerekből, a helikopterektől és a repülőgépektől származó információk alapján állítják össze.
116. A felségvizekre érkező valamennyi hajót észlelni és azonosítani kell. Az azonosított adatokat (hajónevek) össze kell vetni a kockázatosnak minősülő hajókra vonatkozó háttérinformációkkal.	AIS (automatikus azonosítási rendszer), VTMS (közösségi hajóforgalom-irányítási rendszer, VMS (halászati hajómegfigyelési rendszer), V-RMTC (virtuális regionális tengerforgalmi központ) és SSN (SafeSeaNet-rendszer) alkalmazása.
117. Az érkező hajókat kockázatelemzés alapján értékelni kell.	Az értékelést bűnügyi hírszerző tisztek végzik a regionális/taktikai parancsnoklási/koordinációs központokban.
118. Szükség esetén a határőröknek fel kell tartóztatniuk az ellenőrzött hajókat a tengeren. Végrehajtják a szükséges kényszerítő intézkedéseket.	Nyílt tengeri járőrhajók (offshore patrol vessel, OPV), parti járőrhajók (coastal patrol vessel, CPV), illetve kisebb parti járőrhajók (coastal patrol boats, CBP) a parti őrség állomásairól.

119.	Megfelelő intézkedéseket kell végrehajtani a kikötő területére és a korlátozott forgalmú területekre való jogosulatlan behatolás, valamint a kikötött hajókra való jogosulatlan feljutás megelőzése érdekében.	
4.4. Repülőterek		
120.	A repülőtér felügyeletét a repülőtéri hatóságokkal együttműködve kell végezni.	
121.	A repülőtér területét és peremsávját kamerarendszerrel kell felügyelni.	Az adatok hozzáférhetők a határőrség számára, és azokat bűnügyi nyomozási stb. célra felhasználják.
122.	A határőröknek ellenőrizniük kell a rendszert, és hozzáféréssel kell rendelkezniük a kamerák képeihez.	
123.	A kamerarendszer valamennyi adatát rögzíteni kell, és az információkat megfelelő ideig tárolni kell.	
124.	A repülőtér peremsávját járőröknek kell ellenőrizniük.	
125.	A tranzitterületet járőröknek kell ellenőrizniük.	A járőröket hírszerző tiszt segíti (az ellenőrizendő személyek meghatározásával). Kockázatelemzéstől függően polgári ruhás járőrök bevetése.
5. Kockázatelemzés és bűnügyi hírszerzés		
126.	A stratégiai hírszerzés keretében az összes információt megpróbálják összeilleszteni, és ennek alapján stratégiai helyzetképet adni (fontos jelenségek és mögöttük álló tényezők). A stratégiai hírszerzők statisztikákat készítenek, trendeket vázolnak fel és minőségi jellemzéseket készítenek.	Helyi szinten heti és havi rendszerességgel kockázatelemző jelentéseket és esettanulmányokat bocsátanak a határőrök rendelkezésére egy különleges e-környezeten keresztül. Valamennyi (központi, regionális és helyi) szinten megfelelő eljárásokat követnek a statisztikák összeállítása és jelentése tekintetében.
127.	A stratégiai kockázatelemzés elemzi a kulcsfontosságú stratégiai információkat. Kikövetkezteti a potenciális változásokat és javaslatokat ad a követendő irányvonalra vonatkozóan. Az elemzőknek teljes mértékben tisztában kell lenniük az alapvető paradigmákkal, érdekekkel, fenyegetésekkel és kockázatokkal.	A FRONTEx kockázatelemző termékeinek használata.
128.	Az operatív hírszerzés összekapcsolja az operatív területen szerzett információt a stratégiai információval egy operatív szempontból érvényes kontextusban (mindkét irányban van input és output).	Különleges képzésben részesült hírszerző tisztek gyakorlati profilokat és kockázati mutatókat dolgoznak ki a járőrök és a határforgalom-ellenőrzést végző hivatalos személyek általi felhasználásra.

129. Minőségi és mennyiségi elemzés az operatív környezetről, a célpontokról és a saját tevékenység eredményeiről. Operatív elemzés az adott helyzettel kapcsolatos helyes információk megszerzése céljából, az optimális erőforrás-elosztás érdekében. Különös figyelmet kell fordítani a kiskapukra, azaz azokra az esetekre, amelyekben a rendszer nem működik.	Az operatív elemzést a regionális központokban, egységes utasítások alapján, illetve módszerekkel kell végezni.
130. A taktikai (terepen történő) hírszerzés az operatív területen dolgozókat köti össze az információs rendszerrel. Az adatáramlásnak kétirányúnak kell lennie (input és output).	A határőrség központi felügyelet alatt álló bűnügyi hírszerző hálózata.
131. A profilalkotás során kategorizálni kell a célpontokat a taktikai szintű intézkedések optimális irányultságának és intenzitásának biztosítása érdekében.	
132. A kockázati mutatókkal, a kockázati profilokkal és a határokon átnyúló bűnözés tipikus működési módszereivel kapcsolatos információkat szisztematikusan a helyi tisztviselők rendelkezésére kell bocsátani.	A profilokat adatbázisokban (e-környezet) tárolják, és azok használható módon hozzáférhetők a határőrök számára. Pl.: „top 10” listák.
133. Kockázatelemző egységnek kell működnie nemzeti szinten, kockázatelemző szektornak kell működnie regionális szinten, valamint hírszerző tiszteknek kell dolgozniuk helyi szinten.	A nemzeti kockázatelemző egység által központi szinten összehangolt, rendszeres találkozók és képzések.
	A kikötői határátkelőhelyek határőrei részt vesznek a vagyontárgyakat és az infrastruktúrákat fenyegető veszélyeknek és e veszélyek megvalósulási valószínűségének azonosításában annak érdekében, hogy az ISPS-kódex alapján kidolgozott kikötőbiztonsági tervek formájában megállapítsák és rangsorolják a biztonsági intézkedéseket.
6. A határokon átnyúló bűncselekmények felderítése és kivizsgálása valamennyi illetékes bűnüldöző hatósággal történő együttműködés mellett	
134. Együttműködést kell folytatni a határokon átnyúló bűnözés, az illegális migráció, a kábítószer-, fegyver- és lőszercsempészet, a lopott járművek és vagyontárgyak csempészetének, valamint a hamis vagy lopott okmányok használatának felderítése és kivizsgálása érdekében.	Közös bűnügyi hírszerzési és nyomozási csoportok. Adatbázisok közös használata. Közös adatbázisok. Közös kockázatelemzés valamennyi szinten. Közös találkozók és képzési programok.

135. Egyértelműen meg kell határozni a határokon átnyúló egyes bűncselekménytípusok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokat.	
136. Valamennyi elfogott illegális bevándorlót ki kell hallgatni az útvonalak, az emberkereskedők, az embercsempészek, valamint az egyéb tényezők (pl. az illegális határátlépésért az embercsempészeknek fizetett összeg) azonosítása érdekében.	
137. Az illegális bevándorlókat nyilvántartásba kell venni a beléptetés megtagadása, a kitoloncolás vagy a visszafogadás előtt.	Beleértve a biometrikus adatok tárolását is.
7. Intézkedések a harmadik országnak minősülő származási és tranzitországokban	
138. Megfelelő két- és többoldali együttműködést kell folytatni a harmadik országnak minősülő származási és tranzitországok határőrségeivel.	Évente (vagy kétfévente) a legmagasabb szinten tartott találkozók. Az együttműködés magában foglalja: – az illegális bevándorlással kapcsolatos információcserét, – a szakértői találkozókat, – közös képzéseket pl. az okmányszakértők számára. Találkozók és információcsere a repülőterek és a kikötők illetékesei között.
139. A tagállamok konzulátusi tisztviselőit ki kell képezni a hamis úti okmányok, valamint a vízumkérelmezők kockázati tényezőinek azonosítására.	A határőrség összekötő tiszteket helyez ki (pl. okmánytanácsadóként) a fontosabb konzulátusokra. Az összekötő tisztek képzettséggel rendelkeznek a profilalkotás és a hamis okmányok azonosítása terén, valamint megfelelő eszközökkel rendelkeznek az úti okmányok vizsgálatához. Az összekötő tisztek hozzáféréssel rendelkeznek a SIS-hez, a VIS-hez, valamint a nemzeti jogszabályoknak és a feladatkörüknek megfelelő nemzeti adatbázisokhoz. Az összekötő tisztek központilag tárolt, naprakész ismeretekkel, valamint az okmányok vizsgálatára szolgáló legmodernebb eszközökkel rendelkeznek.

140. Együttműködést kell folytatni az érintett légi, tengeri és közúti fuvarozó vállalatokkal.	Képzés és rendszeres találkozók a fuvarozó vállalatokkal és a határőrséggel.
141. A tagállamok azonos harmadik országban vagy régióban tevékenykedő összekötő tisztviselőinek együtt kell működniük.	Összekötő tisztviselői hálózat.
8. A schengeni országokkal határos harmadik országokkal való együttműködés	
142. A schengeni országokkal határos harmadik országokkal való együttműködés célja a határbiztonság javítása.	A schengeni országokkal határos harmadik országok illetékes hatóságaival folytatott közös/vegyes járőrözés. Az uniós és nemzeti jogszabályokkal összhangban egyes területeken (pl. mozgó vonaton végzett párhuzamos ellenőrzés) szoros együttműködés a határforgalom-ellenőrzésért felelős hatóságokkal.
143. Valamennyi (központi, regionális és helyi) szinten együtt kell működni a schengeni országokkal határos harmadik országokkal. 144. Az együttműködést megfelelő munkamechanizmusok – például információcsere, megfelelő kommunikációs csatornák, helyi kapcsolattartó pontok, szükséghelyzeti eljárások – létrehozása révén kell megvalósítani, az incidenseket a politikai konfliktusok elkerülése érdekében objektív módon kell kezelni.	Határmegbízotti rendszer, amely két ország határőrségei közötti, kétoldalú, hivatalosan szervezett struktúrák és eljárások keretében folytatott határigazgatási együttműködés. A rendszer az alábbiakat foglalja magában: – határmegbízotti funkciót betöltő regionális vezetők, – Információcsere, – ad hoc jellegű egyeztetések, – közös nyomozások, – közös képzések és műveletek, – stb. Évenkénti találkozók a legmagasabb szinten. Állandó munkacsoportok regionális szinten. Rendszeres és ad hoc találkozók, valamint közös műveletek és képzések helyi szinten (határátkelőhelyek és zöldhatár).
145. Információcserét kell folytatni az illegális határátlépésekkel és a határokon átnyúló bűnözéssel kapcsolatos helyzetről.	Közös veszély- és kockázatfelmérés. Különböző helyzetekre vonatkozó, rendszeresen tesztelt közös eljárások.

9. A szabad mozgás térségén belüli ellenőrzési intézkedések, a kiutasítást is beleértve	
146. A harmadik országok állampolgárai arányos mértékben, kockázatelemzés alapján figyelhetők meg.	Közös kockázatelemzés az érintett hatóságokkal (bevándorlási, adó- és munkaügyi hatóságok, rendőrség, vámhatóság, határőrség).
147. Rendszerszerű és tervezett intézkedéseket kell végrehajtani a tagállam területén illegálisan tartózkodó, harmadik országbeli állampolgárok felderítése érdekében.	
148. Az elfogott illegális bevándorlókat szisztematikusan kell kezelni: – a bevándorlók azonosítása és nyilvántartásba vétele, – a bűncselekmények, emberkereskedelem vagy kizsákmányolás áldozatainak azonosítása, – megfelelő kitoloncolási és kiutasítási intézkedések, – menedékjog iránti kérelmek fogadása.	Beleértve az ujjenyomatvételt is.
10. A határigazgatásban közreműködő szervek közötti együttműködés (határőrség, vámhatóság, rendőrség, nemzetbiztonsági és más érintett hatóságok)	
149. Valamennyi szinten rendszeresen koordinálni kell a hatóságok közötti együttműködést. Rendszeres vezetői találkozókat kell tartani, amelyek során meghatározzák az adott év prioritásait és céljait, valamint iránymutatásokat fogadnak el. E határozatokat részletesebben a vezetők regionális szintű tervezési találkozóin dolgozzák ki. A közös műveletekre és tevékenységekre vonatkozó konkrét terveket, valamint az egyéb intézkedéseket a helyi vezetők találkozóin fogadják el.	A hatóságok közötti együttműködést koordináló állandó testület létrehozása. A résztvevők rotációs alapon töltik be az elnökséget. Közös rádiós kommunikációs rendszer (pl. TETRA). Közös kockázatelemző központok. Közös kockázatelemzés. Közös bűnügyi hírszerzési és nyomozási csoportok. Adatbázisok közös használata. Közös járőrözés a zöld- és a kékhatárokon. A nemzeti koordinációs központok fenntartása és továbbfejlesztése.
150. Világosan meg kell határozni a hatóságok közötti feladatmegosztást. El kell kerülni a párhuzamos feladatokat.	
151. Közös munkarendszert kell megvalósítani a határátkelőhelyeken.	Az egyablakos ügyintézés elvének alkalmazása a szárazföldi határátkelőhelyeken. (A határőr és a vámtiszt együtt dolgozik.) Más hatóságok műszakátadási tájékoztatóján való részvétel.

11. Tagállamok közötti együttműködés	
152. Az egymással szomszédos tagállamoknak gyakorlati és pragmatikus két-, illetve többoldalú együttműködést kell folytatniuk, beleértve az illegális bevándorlás és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre vonatkozó konkrét elemzéseket, terveket és intézkedéseket.	Az egymással szomszédos tagállamok közös bűnügyi hírszerző és kockázatelemző csoportokkal/központokkal rendelkeznek. Konkrét éves cselekvési tervek a központi, illetve a regionális és helyi hatóságok között egyaránt.
153. A szomszédos országoknak együtt kell működniük a tengeri határőrizet terén.	Az európai partiőrség-hálózat (EPN) létrehozása.
154. A határőrségnek részt kell vennie a FRONTEX-szel, illetve annak keretei között folytatott együttműködésben. – Nemzeti FRONTEX kapcsolattartó pont létrehozása, fenntartása és továbbfejlesztése. – Részvétel a FRONTEX igazgatótanácsának ülésein. – RABIT-csapat létrehozása és továbbfejlesztése.	Aktív részvétel a FRONTEX által koordinált tevékenységekben. – Részvétel a szárazföldi és tengeri határokon, valamint a repülőtereken folytatott közös műveletekben. – A FRONTEX és a tagállamok által végrehajtott, a legjobb gyakorlatokra vonatkozó projektek eredményeinek felhasználása. – Részvétel különböző találkozókban: FRAN, PRN, kutatás-fejlesztés stb. – Egységes alaptanterv és uniós képzési nap bevezetése. – Nemzeti szakértők kiküldése a FRONTEX-hez. – A berendezések rögzítése a rendelkezésre álló műszaki eszközök központi nyilvántartásában (CRATE). – FJST-egység létrehozása és fenntartása. – Vendégtisztviselők kiküldése más tagállamok kapcsolattartó pontjaihoz. – Saját kapcsolattartó pont(ok) létrehozása.
12. A tagállamok és az intézmények, valamint a Közösség és az Unió egyéb szervei által végzett tevékenységek koordinációja és összehangoltsága	
155. A tagállamokban egyértelmű feladatmegosztásnak kell vonatkoznia az uniós szervekkel és az érintett szervezetekkel, illetve az ezek keretén belül folytatott együttműködésre.	Annak biztosítása, hogy az érintett tanácsi munkacsoportokban figyelembe vegyék az operatív szempontokat.

13. A korrupció megelőzése	
156. Korrupció elleni intézkedéseket kell végrehajtani a korrupció elleni nemzeti stratégiákkal összhangban.	A határőrök versenyképes javadalmazásban részesülnek. A vezetők határállomásról határállomásra vándorolnak. A határőrségen kívüli egyéb munkavállalás szabályozott.
157. Semmilyen szinten nem állhat fenn annak lehetősége, hogy bizonyos személyek, profilok, fuvarozó vállalatok stb. alapos ellenőrzése ne történhessen meg.	
158. A helyi vezetéstől független, bejelentés nélküli ellenőrzést végző mobil egységek bevetésének lehetősége a korrupció által érintett területeken.	
159. Általános szabályként legalább két tisztviselőnek kell jelen lennie minden határátkelőhelynél, beleértve a kishatárforgalmi határátkelőhelyeket is (pl. egy határőr és egy vámtiszt).	A határforgalom-ellenőrzést nyomon követik és rögzítik. A felvételek felhasználhatók bünyügyi nyomozási célra pl. a határátlépő személyek általi megvesztegetési kísérlet esetén. A határátlépők nem választhatnak sávot a fülkében lévő tisztviselő személye alapján (pl. sötétített üveg a fülkén). A határőrök műszakjuk kezdete előtt nem ismerik pontosan a műszak során elvégzendő feladatukat. Időnkénti rotáció a műszakok között.
160. Belső ellenőrző egység a határőrségen belül.	Bejelentés nélküli ellenőrzések végrehajtása.
161. Magatartási kódexet kell kidolgozni a határőrök számára pl. a korrupció, illetve a potenciálisan korrupciót eredményező helyzetek elkerülése érdekében.	A magatartási kódexre vonatkozó képzések tartása.

3. MÁSODIK RÉSZ: KIUTASÍTÁS ÉS VISSZAFOGADÁS

A. BEVEZETÉS – KIUTASÍTÁSI ÉS VISSZAFOGADÁSI INTÉZKEDÉSEK AZ ILLEGÁLIS MIGRÁCIÓ ELLENI KÜZDELEM ÉRDEKÉBEN

A közös migrációs politika végrehajtásának kezdete óta e politika egyik fő eleme a harmadik országbeli állampolgárok illegális bevándorlása által jelentett probléma megoldása.

A harmadik országok állampolgárai a szárazföldi, tengeri vagy légi határok illegális átlépésével lépnek be a tagállamok területére. Gyakran hamis okmányokat használnak, illetve embercsempészek segítik őket. Ugyanakkor a harmadik országokból származó illegális bevándorlók között vannak olyanok is, akik érvényes vízum birtokában vagy vízumhoz nem kötött határforgalom keretében, legálisan lépnek be a schengeni övezetbe, azonban az illetékes hatóságok tudta vagy engedélye nélkül jogszerűtlenül meghosszabbítják tartózkodásukat vagy megváltoztatják annak célját. Az illegális bevándorlók harmadik csoportját azok a harmadik országbeli személyek alkotják, akik valamely schengeni országban menekültjogállást kértek, azonban a kérelemnek az illetékes nemzeti hatóságok általi elutasítása ellenére illegálisan az országban maradnak.

A közös migrációs politika hitelességének megőrzése érdekében hatékonyabb intézkedéseket kell alkalmazni a migránsok fenti csoportjaival szemben, nevezetesen a származási vagy a lakóhely szerinti országba a jogilag előírt belépési tilalom idejére történő kiutasítás tekintetében.

A schengeni övezet bővítése következtében az illegális migráció elleni küzdelem – azaz a kiutasítási és visszafogadási eljárásokkal kapcsolatos valamennyi tevékenység – terhe a külső schengeni határokkal rendelkező országokra hárul. Ez azt jelenti, hogy egy ilyen nagy kiterjedésű, belső ellenőrzés nélküli területen az illegális migráció elleni hatékony küzdelemnek a tagállamok illetékes hatóságai közötti szolidaritáson, kölcsönös bizalmon és hatékony együttműködésen kell alapulnia. A tagállamok között a kiutasítási politika terén folytatott együttműködés elősegítése érdekében fel kell használni a különböző uniós pénzügyi eszközöket. Ezenkívül a FRONTEX-nek hatáskörén belül minden lehetséges támogatást meg kell adnia ehhez a vállalkozáshoz.

Az illegális migráció elleni küzdelmet szolgáló döntések és intézkedések mérlegelésekor figyelembe kell venni annak szükségességét, hogy az illegális migránsokkal emberi és tisztességes módon bánjanak, különösen az emberkereskedelem áldozatául esett és később munkáltatójuk által rossz bánásmódban részesített személyek esetében. Következésképpen az alapvető jogok tiszteletben tartása és a visszaküldés tilalmának elve a közös migrációs politika egyik prioritása.

A kiutasítások esetében szintén nagyon fontos azon szabály betartása, melynek értelmében előnyben kell részesíteni az önkéntes, különösen a kifejezetten erre a célra létrehozott programok által támogatott visszatérést a kitoloncolással szemben, amely csak végső eszközként alkalmazandó. Igen fontos ezért, hogy minden érintett fél a lehető legalaposabb tájékoztatásban részesüljön azon támogatásra vonatkozóan, amelyet az ilyen ügyekkel foglalkozó szervezetek, így például a Nemzetközi Migrációs Szervezet nyújt a visszatérést választó személyeknek. Hosszú távon minél gyakoribbak az ilyen visszatérések, annál hatékonyabbakká válnak.

A kiutasítás hatékony megvalósítása szempontjából szintén nagyon fontos, hogy bármely lehetséges jogi eszköz révén meggyőződjenek azon kiutasítandó személyek állampolgárságáról és személyazonosságáról, akik nem rendelkeznek megfelelő úti okmányokkal. A valamely európai úti okmánynak a kitoloncolási határozat által érintett személy részére történő kiállítás olyan megoldást jelent, amelynek révén egyszerűsíthető a kiutasítási eljárás.

A Tanács, az Európai Parlament és a tagállamok egy ideje már dolgoznak a vonatkozó közös normákon. A 2005 és 2008 közötti időszakban munkálatok folytak egy olyan európai parlamenti és tanácsi irányelv kidolgozása érdekében, amely valamennyi uniós tagállam számára irányadó közös normákat és eljárásokat határoz meg a harmadik országok illegálisan az EU területén tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban. Az irányelv célja közös szabályok létrehozása a visszatérésre, a kitoloncolásra, az ésszerűen indokolt erő alkalmazására és a fogva tartásra vonatkozóan, valamint az illegális migránsokra vonatkozó beutazási tilalom bevezetése.

A visszatéréssel kapcsolatos tevékenységek hatékonyságának javítása érdekében az Európai Bizottság a Tanácstól kapott megbízások alapján folytatja azon erőfeszítéseit, amelyek célja további visszafogadási megállapodások megkötése harmadik országokkal, beleértve az Unió területével határos országokat és a jelentős migráció forrását képező országokat.

Ezen anyag célja a tagállamok visszatéréssel és visszafogadással kapcsolatos tapasztalatainak összegyűjtése, valamint a vonatkozó legjobb gyakorlatok leírása. Hozzájárul az illegális migránsok visszatérésének megszervezésével és a visszatérések hatékonyabbá tételével kapcsolatos eljárások egységesítéséhez.

A schengeni katalógus ezen része, amely a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatéréssel kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv hatálya alá tartozó kérdésekkel foglalkozik, csupán ideiglenesen alkalmazandó. Semmilyen módon nem érinti az irányelv rendelkezéseinek értelmezését és átültetését, továbbá nem előlegezi meg az irányelv által szabályozott kérdésekre vonatkozó iránymutatásokat tartalmazó esetleges jövőbeli bizottsági dokumentumokban foglaltakat. Az ilyen iránymutatásokat tartalmazó dokumentumok kidolgozására tekintettel a Bizottság nem erősíti meg az ezen dokumentumban foglalt ajánlásokat és legjobb gyakorlatokat.

B. AZ AJÁNLÁSOK ÉS LEGJOBB GYAKORLATOK RÉSZLETES ISMERTETÉSE

1. A VONATKOZÓ NEMZETKÖZI ÉS KÖZÖSSÉGI JOGI AKTUSOK ÁTTEKINTÉSE	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
1. A visszatérési intézkedéseket az alkalmazandó joggal, valamint az alábbi nemzetközi jogi aktusok rendelkezéseivel összhangban kell alkalmazni: - az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény; - a menekültek jogállásáról szóló, 1951. július 28-án Genfben aláírt ENSZ-egyezmény és az egyezményt kiegészítő, 1967. január 31-én New Yorkban aláírt jegyzőkönyv; - a gyermekek jogairól szóló, 1989. november 20-i ENSZ-egyezmény; - az Európai Unió 2000. december 7-i Alapjogi Chartája; - a kitoloncolásról szóló, az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2005. május 4-én elfogadott iránymutatások; - a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni, 1984. december 10-i ENSZ-egyezmény; - a Benelux Gazdasági Unió államai, a Német Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i schengeni megállapodás végrehajtási egyezménye; - az Európai Parlament és a Tanács 767/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről (VIS-rendelet); - a Tanács 2003/110/EK irányelve (2003. november 25.) a légi úton történő kiutasítás céljából történő átszállítás eseteiben biztosított segítségnyújtásról;	

- a Tanács 2001/40/EK irányelve (2001. május 28.) a harmadik országok állampolgárainak kitoloncolásáról hozott határozatok kölcsönös elismeréséről;
- az Európai Parlament és a Tanács irányelve a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról;
- a Tanács 2004. április 29-i 2004/573/EK határozata a harmadik államok kiutasított állampolgárainak két vagy több tagállam területéről történő kitoloncolására szolgáló közös légi járatok szervezéséről;
- a Tanács 2004. február 23-i 2004/191/EK határozata a harmadik országok állampolgárainak kitoloncolásáról hozott határozatok kölcsönös elismeréséről szóló 2001/40/EK irányelv alkalmazásából adódó pénzügyi aránytalanságok kiegyenlítését célzó kritériumok és gyakorlati szabályok megállapításáról.

Az intézkedéseknek és eljárásoknak az illegális migránsok visszatérésére való alkalmazása a fent közvetlenül hivatkozott jogi rendelkezések, illetve adott esetben azok nemzeti jogba történő átültetése alapján elengedhetetlen.

A schengeni vívmányok rendelkezéseit az ezen rendelkezésekben meghatározott határidőig a megfelelő mértékben be kell illeszteni a nemzeti jogba.

2. A KITOLONCOLÁSSAL SZEMBENI VÉDELEM	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
2. A visszaküldés tilalmára vonatkozó elv alkalmazása azon személyek – általában menekültek – védelme érdekében, akiknek az életét vagy szabadságát származási helyükön veszély fenyegeti.	Azon személyek gyors azonosítása, akik indokoltan tarthatnak igényt a visszaküldés tilalmára vonatkozó elv alkalmazására. A harmadik országokbeli helyzet folyamatos nyomon követése.
3. A védelemhez való jog tiszteletben tartása.	A védelmet kérő harmadik országbeli állampolgárok ellenőrzött nyilatkozatainak tiszteletben tartása.
4. Az emberi jogokkal kapcsolatos biztosítékok alkalmazása az illegális migránsok fogva tartása és a kiutasítási eljárás során.	Megfelelő körülmények kialakítása a különleges idegenrendészeti fogdákbán. A harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgáraival foglalkozó nemzetközi és nem kormányzati szervezetekkel való kapcsolatba lépés lehetőségének biztosítása.

3. A HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK KÜLÖNLEGES KATEGÓRIÁIVAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSOK	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
5. A családokat illetően tiszteletben kell tartani az egység elvét.	A származási országba való családi visszatérés végrehajtásakor a lehető legnagyobb mértékben figyelembe veszik a család integritását.
6. Harmadik ország illegálisan tartózkodó állampolgárának a származási vagy az állandó lakóhely szerinti országba való kiutasítására vonatkozó határozatot eredményező eljárás lefolytatásakor az érintettet különleges bánásmódban kell részesíteni, amennyiben bizonyítottan emberkereskedelem áldozata.	Harmadik országbeli állampolgár kiutasítási eljárásának lefolytatásakor ajánlott megbeszélést folytatni a kockázati csoportokba tartozó személyekkel annak esetleges bizonyítása érdekében, hogy az érintett személy emberkereskedelem áldozata. Speciális programok biztosítása az emberkereskedelem áldozatai számára, ideértve a szakemberek által nyújtott segítséget, védelmet és pszichológiai támogatást. Fontos, hogy e személyek visszatérésük előtt csak akkor kerüljenek fogdába, ha az feltétlenül szükséges. Együttműködés folytatása az emberkereskedelem áldozatainak segítségével foglalkozó egyéb intézményekkel.
7. Speciális ellátásban kell részesíteni azon személyeket, akiknek a pszichés és fizikai állapota traumatikus élményekre utal.	Azonnali segítségnyújtás az ilyen harmadik országbeli állampolgárok részére, beleértve a megfelelő orvosi és pszichológiai ellátást is. Az ilyen személyek fogva tartásának kellő megfontolása, fogva tartás esetén pedig védelem biztosítása.
8. A fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos eljárások során figyelembe kell venni az egészségügyi állapotukból következő szükségleteiket.	A fogdáknak a fogyatékossgal élők szükségleteihez való hozzáigazítása. Különleges segítségnyújtás és orvosi ellátás biztosítása a harmadik országok fogyatékossgal élő állampolgárai számára. Megfelelő ellátás biztosítása a kiutasítási eljárás során, valamint a származási ország tájékoztatása a visszatérésről.

9. A kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos eljárások során figyelembe kell venni ezen harmadik országbeli személyek különleges helyzetét.	Azon harmadik országbeli állampolgárok alapos vizsgálata, akik megtevesztési céllal kiskorúnak vallják magukat. A kísérő nélküli kiskorúak gondviselő felügyelete alá helyezése. A kiskorúak visszatérés előtti fogva tartásának elkerülése, előnyben részesítve a kiutasítási eljárás egyéb védelmi eszközökkel való lefolytatását, beleértve a meghozott határozat végrehajtását is. Az ilyen kiskorúakat inkább illetékes intézmények által működtetett megfelelő szállásokon kell elhelyezni.
10. Megfelelő lépéseket kell tenni a kísérő nélküli kiskorúak megfelelő ellátásának és védelmének biztosítása érdekében.	Kijelölt gondviselő általi felügyelet biztosítása a kiskorú visszatérése során vagy családjával való kapcsolatfelvétel a visszatérés előtt. Együttműködés kezdeményezése és/vagy fenntartása a kísérő nélküli kiskorúakkal foglalkozó nem kormányzati szervezetekkel és intézményekkel. Célszerű speciális képzést és szemináriumokat tartani az illetékes intézmények képviselőinek a kísérő nélküli kiskorúak védelmére és ellátására vonatkozóan.

4. KIUTASÍTÁSI HATÁROZAT	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
11. A kiutasítási határozatot írásban kell kiállítani; a határozatnak tartalmaznia kell a jogalapot, az érintett személy helyzetét leíró indokolást, valamint a határozat elleni fellebbezéshez való jogra történő utalást.	A schengeni vívmányok követelményeivel összhangban és az általánosan alkalmazandó rendelkezéseknek megfelelően pontos és részletes szabályok meghatározása a kiutasítási határozat kiadásával kapcsolatos eljárásokra, elvekre, feltételekre és joghatásokra, valamint az illegálisan tartózkodó személyek ilyen határozatok alóli mentességére vonatkozóan.
12. Biztosítani kell a kiutasítási határozat adott határidőn belüli önkéntes végrehajtásának lehetőségét; ez alól kivételek lehetnek, különösen akkor, ha az állambiztonságot vagy a közrendet veszély fenyegeti.	A harmadik országbeli állampolgárok önkéntes visszatérésének elősegítése, ideértve a speciális programok és intézmények által nyújtott támogatást és segítséget.
13. A kiutasítási határozatban meghatározhatók az érintett személy visszatérésével kapcsolatban felmerült hozzávetőleges költségek. A kiutasítási határozatnak meg kell jelölnie, hogy kinek kell megfizetnie ezeket a költségeket. A költségek visszaigénylése külön eljárás tárgya lehet.	A kiutasítási határozatok végrehajtásakor minden jogi eszközt alkalmazni kell annak érdekében, hogy a visszatérés költségeit a bevándorlókat illegálisan foglalkoztatók, az őket hívó személyek és szervezetek, a szállítók és maguk a harmadik országbeli állampolgárok fizessék meg.
14. A kiutasítási eljárás alá vont harmadik országbeli állampolgárt az általa értett vagy feltehetően értett nyelven kell tájékoztatni a kiutasítási határozat tartalmáról.	A kiutasítási vagy bármely más eljárás során meg kell győződni arról, hogy az érintett személy milyen nyelven, illetve feltehetően milyen nyelven ért. Célszerű a kiutasítási határozat egységes szövegű mintáit létrehozni az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok főbb nyelvein.
15. A kiutasítási határozatoknak szankcióként a kiadásuk indokától függő, meghatározott időtartamra szóló beutazási tilalmat is tartalmazniuk kell.	A nemzeti és/vagy uniós jogszabályokkal összhangban megfelelő eszközök biztosítása a szankciók végrehajtásához, beleértve a beutazási tilalom által érintett személyeket nyilvántartó határrendészeti, rendészeti, igazságügyi és bevándorlási hatóságok rendelkezésére álló információs rendszereket. A beutazási tilalom megfelelő, a többi tagállammal összehangolt alkalmazása annak elkerülése érdekében, hogy az azonos indokollással ellátott kiutasítási határozatok gyökeresen eltérő tilalmi időszakokat határozzanak meg.

5. HARMADIK ORSZÁGOK ÁLLAMPOLGÁRAINAK ŐRIZETBE VÉTELE	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
16. Az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárokat emberi méltóságuk és alapvető jogaik tiszteletben tartása mellett kell őrizetbe venni.	Az őrizetbe vett személyek jogaikkal és kötelességeikkel kapcsolatos, az általuk értett vagy feltehetően értett nyelven történő tájékoztatása. Azonnali tájékoztatás az őrizetbe vétel jogalapjáról. Szükség szerint, illetve a törvény által előírt esetekben azonnali orvosi vizsgálat és ellátás biztosítása. Az őrizetbe vett személyek speciálisan erre a célra kialakított, a biztonsági és higiéniai követelményeknek megfelelő helyiségekben való elhelyezése.

6. HARMADIK ORSZÁGOK ÁLLAMPOLGÁRAINAK FOGVATARTÁSI KÖZPONTOKBAN VALÓ FOGVA TARTÁSA	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
17. Harmadik országbeli állampolgárok fogvatartási központban való fogva tartására csak végső lehetőségként, a lehető legrövidebb ideig és a kiutasítás végrehajtása céljából kerülhet sor; a fogva tartás a kitoloncolás előkészítésének és végrehajtásának, illetve a korábban hozott kiutasítási határozat végrehajtásának leghatékonyabb eszközeként, szükség szerint alkalmazandó. A fogva tartás nem kezelendő büntetésként.	Kizárólag a fogva tartás elrendelésére jogosult hatóság és/vagy bíróság rendelheti el harmadik országbeli állampolgár fogvatartási központban való elhelyezését. Minden egyes eset specifikus vizsgálata. A harmadik országbeli állampolgárok számára fellebbezési jog biztosítása a bíróság vagy más illetékes hatóság határozata ellen. A bíróság vagy más hatóság határozatának azonnali felülvizsgálata, amennyiben a kiutasítási határozat jogi, technikai vagy egyéb ok miatt nem hajtható végre.
18. A fogvatartási központban elhelyezett harmadik országbeli állampolgárok számára tartózkodásuk teljes ideje alatt biztosítani kell a jogsegélyre és az egyéb jogokra vonatkozó tájékoztatást. E személyeket kötelességeikről is tájékoztatni kell.	A harmadik országbeli állampolgár tájékoztatása jogairól és kötelességeiről, valamint az ilyen fogvatartási központokban való fogva tartásra vonatkozó jogi rendelkezésekről, mégpedig egy általa értett vagy feltehetően értett nyelven. Ezen tájékoztatást a megérkezést követően azonnal biztosítják. A jogi segítséget nyújtó nem kormányzati szervezetek rendszeres látogatásainak biztosítása a fogvatartási központokban, valamint a harmadik országbeli állampolgárok tájékoztatása az e szervezetekkel való kapcsolatfelvétel lehetőségéről.
19. A kitoloncolásra váró harmadik országbeli állampolgárok nem tarthatók fogva az elítélt, illetve bűncselekmény elkövetésével gyanúsított személyekkel azonos helyen.	Amennyire lehetséges, a fogvatartási központokat speciálisan erre a célra szánt helyen kell kialakítani.
20. A fogvatartási központok jellemzőit és a fogva tartás feltételeit szabványosítani kell.	Amennyire lehetséges, a nemzeti jogban meg kell határozni a fogvatartási központokra vonatkozó szabványokat, valamint a fogvatartási feltételeket.

21. Kiskorúak, és különösen kísérő nélküli kiskorúak csak abban az esetben helyezhetők el ilyen központokban, ha nincs más lehetőség a kiutasítási eljárás hatékony és biztosított feltételek között történő végrehajtására.	Az idegen felnőttekkel való kapcsolat megakadályozása érdekében külön helyiségek létrehozása a központokban a kísérő nélküli kiskorúak számára. Alapvető oktatás biztosítása a fogvatartási központban elhelyezett kiskorúak számára. A fogvatartási központok infrastruktúráján belül oktatásra, kikapcsolódásra, sportolásra és egyéb szabadidős tevékenységekre alkalmas helyiségek biztosítása.
---	--

7. AZONOSÍTÁS ÉS IDEIGLENES ÚTI OKMÁNYOK KIÁLLÍTÁSA	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
22. Az illegális bevándorlók származási országának diplomáciai képviselőivel való hagyományos kapcsolatfelvételhez képest alternatív módszerek alkalmazása a kitoloncolandó harmadik országbeli állampolgárok személyazonosságának és állampolgárságának megállapítása érdekében.	Célszerű szoros együttműködést kezdeményezni és létrehozni azon ország illetékes hatóságaival, amelyből az illegális bevándorlók származnak, illetve érkeztek. A kitoloncolásra váró harmadik országbeli állampolgárok személyazonosságának és állampolgárságának megállapítása érdekében a fenti hatóságok szakértői látogatásának megszervezése. A személyazonosság és az állampolgárság megállapítása érdekében együttműködés folytatása a származási országban található diplomáciai képviselőkkel. Előzetes ellenőrzési eljárások létrehozása a harmadik országbeli állampolgárok által a személyazonosságra és az állampolgárságra vonatkozóan közölt információkkal kapcsolatban, olyan nyelvi és kulturális szakértők bevonásával lebonyolított interjúk révén, akik képesek ellenőrizni a harmadik országbeli személyek által állítottak valóságtartalmát. Célszerű létrehozni egy olyan adatbázist, amely a harmadik országbeli illegális migránsok állampolgárságának megállapításához szükséges információkat tartalmazza. Megoldások kidolgozása a harmadik országok hatóságaival annak lehetőségével kapcsolatban, hogy az érintett személy európai úti okmány birtokában lépje át a határt, feltéve, hogy az érintett személy személyazonosságát egyértelműen megerősítették és részletes ellenőrzés hajtható végre a visszatérés szerinti ország határán.
23. A kiutasított személyek állampolgárságának és személyazonosságának ellenőrzésével kapcsolatos együttműködés megerősítése.	A kiutasítások tekintetében az ICONET-hálózat munkaeszközként való használata, beleértve az együttes kiutasítási eljárásokat is. A kiutasítási ügyekben aktív részvétel a közvetlen kapcsolattartó pontok hálózatában, amelyek a FRONTEX-ügynökség koordinálása mellett felelősek az úti okmányok beszerzéséért és a kitoloncolásokért. Közös és egységes megközelítés kidolgozása a

	kiutasított személyek állampolgárságának és személyazonosságának harmadik országokbeli megerősítő eljárására vonatkozóan. Harmadik országokbeli közös missziók szervezése és ezekben való részvétel, melyek célja – az EU társfinanszírozása mellett – az állampolgárság és a személyazonosság ellenőrzésére vonatkozó hatékony eljárások kidolgozása. Együttműködés más tagállamokkal olyan harmadik országbeli (nemzetiségi) szakértők látogatásainak szervezése terén, akik segíthetnek az illegális bevándorlók állampolgárságának és személyazonosságának megerősítésében.
--	--

8. VISSZAFOGADÁSI MEGÁLLAPODÁSOK	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
24. Különösen az illegális bevándorlók származási országaival, illetve a tranzitországokkal folytatott kétoldalú és többoldalú (uniós) együttműködés kezdeményezése és megerősítése a harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolási eljárásainak elősegítése érdekében.	A kiutasítások hatékonyságát növelő visszafogadási megállapodások vagy gyakorlati szintű együttműködési keretek (pl. egyetértési megállapodások) létrehozása.
25. Új módszerek bevezetése a visszafogadási megállapodások vagy keretek hatékony végrehajtása érdekében.	A visszafogadási megállapodások végrehajtásának hatékony eszköze lenne a migrációval foglalkozó harmadik országbeli hatóságokkal közvetlenül, gyakorlati szinten folytatott együttműködés létrehozása. A visszafogadási megállapodások vagy keretek hatálya alá tartozó országok szakértői által tett látogatások a kitoloncolás által érintett harmadik országbeli állampolgárok állampolgárságának és személyazonosságának ellenőrzése érdekében.
26. A hatályos megállapodások végrehajthatóságának folyamatos nyomon követése.	Gyakorlati szintű, rendszeres találkozók a megállapodások vagy keretek rendelkezéseinek értékelése céljából. A vonatkozó információcsere érdekében a meglévő munkacsoportok vagy egyéb fórumok teljes mértékben való igénybevétele.

9. KITOLONCOLÁS	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
27. A kitoloncolás végső lehetőségként alkalmazandó a kiutasítási határozat végrehajtása érdekében.	Kapcsolattartó pontok létrehozása a tranzitországokban a légi és szárazföldi úton történő kitoloncolás elősegítése érdekében. Az ilyen műveleteket a kényszerítő intézkedések alkalmazásában jártas, továbbá emberi jogi ismeretekkel és alapvető idegen nyelvi készségekkel rendelkező személyzet hajtja végre. A FRONTEX által meghatározott legjobb gyakorlatok – beleértve a biztonsági szabályokat is – alkalmazása az illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak az illetékes hatóságok általi kitoloncolása során. Alapvetően fontos a polgári légi fuvarozókkal való szoros együttműködés.
28. A kitoloncolást nemzetközi támogatással kell végrehajtani.	A közös kiutasítási műveletek hozzájárulnak a kitoloncolás hatékonyságának növeléséhez. A FRONTEX-ügynökséggel való együttműködés fokozása. A hatékony együttműködés fenntartásához alapvetően fontos az ICONET információcsere céljára való felhasználása. Kapcsolattartó pontok létrehozása a tagállamokban.
29. A kitoloncolást az emberi jogok és az emberi méltóság tiszteletben tartásával kell végrehajtani.	A kísérő személyzet vonatkozó képzésének létrehozása, illetve megerősítése, az emberi jogok és az emberi méltóság szempontjainak hangsúlyozásával. A kulturális és vallási sokszínűség szempontjainak alapos figyelembevétele.

10. A TÁMOGATOTT ÖNKÉNTES VISSZATÉRÉS ELŐSEGÍTÉSE	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
30. A harmadik országbeli állampolgárok kiutasításának keretében lehetőséget kell biztosítani a támogatott önkéntes visszatérésre.	Alapvető fontosságú, hogy a harmadik országbeli állampolgárok tájékoztatást kapjanak a támogatott önkéntes visszatérésre vonatkozó szabályokról és elvekről. A nemzetközi és nem kormányzati szervezetekkel együttműködésben, megfelelő uniós források felhasználásával a támogatott önkéntes visszatérések szervezésére és végrehajtására irányuló programok létrehozása. Együttműködés a nemzetközi és nem kormányzati szervezetekkel a támogatott önkéntes visszatérések előmozdítása érdekében. Tájékoztató kampányok szervezése a támogatott önkéntes visszatérések előmozdítása érdekében, beleértve az illegális bevándorlók származási országa diaszpórájának és diplomáciai képviselteinek képviselőivel a megfelelő szervezetek keretében tartott találkozókat is. A tapasztalatok és a vélemények cseréjéhez hasznos fórumot biztosítanak az ilyen kérdésekkel foglalkozó szervezetek képviselőinek részvételével tartott szemináriumok és műhelyek. A támogatott önkéntes visszatérések előmozdítása érdekében olyan jogi megoldások kialakítása, amelyek minimalizálják az illegális tartózkodás következményeit.
31. A támogatott önkéntes visszatérések fenntarthatóságának fokozása érdekében a hosszú távú perspektíva létrehozására irányuló tevékenységek kezdeményezése.	A támogatott önkéntes visszatérést választó harmadik országbeli állampolgárok pénzügyi támogatása a kereső tevékenységnek a visszatérés után történő megkezdéséhez. A visszatérő személyek részére a támogatott önkéntes visszatérést megelőzően vagy azt követően biztosított szakképzés felkészítheti a visszatérőket arra, hogy bizonyos munkakörökben elhelyezkedjenek.

11. A NEM KORMÁNYZATI SZERVEZETEKSEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
32. Kapcsolattartás a visszatérés területével és a harmadik országbeli állampolgárokkal foglalkozó nemzeti kormányzati hatóságok, nem kormányzati szervezetek és nemzetközi szervezetek között.	Információs csatornák létrehozása és rendszeres találkozók szervezése a felelős személyek és szervezetek között. Az információcsere kiterjed a kiutasítási eljárások és programok felülvizsgálatára és értékelésére, valamint a legjobb gyakorlatok megvalósítására. Közös szemináriumok, képzések és műhelyek szervezése, valamint a legjobb gyakorlatok terjesztése.
33. Nyomon követési rendszer létrehozása a visszatérés területén.	Megállapodások kötése az érintett hatóságokkal, amelyek meghatározzák a nyomon követési intézkedésekkel kapcsolatos igényeket és módszereket.

12. JOGSEGÉLY/JOGI TANÁCSADÁS HARMADIK ORSZÁGBELI ÁLLAMPOLGÁROK RÉSZÉRE	
AJÁNLÁSOK	LEGJOBB GYAKORLATOK
34. Ingyenes jogi tanácsadás, jogi képviselő és szükség esetén tolmács igénybevételének lehetősége.	Az érintett személy részére az általa értett vagy feltehetően értett nyelven tájékoztatást kell nyújtani, beleértve az ingyenes jogi tanácsadás vagy képviselő igénybevételének feltételeit is. Tolmácsok rendelkezésre állásának biztosítása a nemzeti intézmények számára.
